

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut
Republike Slovenije - Soča
RAZVOJNI CENTER ZA ZAPOSLOVNO REHABILITACIJO

**ANALIZA STANJA IN POTREB PO STROKOVNEM ZNANJU KOT OSNOVA ZA STALNO
IZPOPOLNJEVANJE STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU ZAPOSLOVNE
REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER USPOSABLJANJA IN
ZAPOSLOVANJA INVALIDOV**

dr. Aleksandra Tabaj
Vodja Razvojnega centra za
zaposlitveno rehabilitacijo

mag. Robert Cugelj
Generalni direktor

Naročnik: **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti**
Direktorat za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja
Kotnikova 28, 1000 Ljubljana

Izvajalec: **Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije – Soča**
Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo
Linhartova 51, 1000 Ljubljana

Naslov poročila: **ANALIZA STANJA IN POTREB PO STROKOVNEM ZNANJU KOT OSNOVA**
ZA STALNO IZPOPOLNJEVANJE STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU
ZAPOSLOTIVENE REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER
USPOSABLJANJA IN ZAPOSLOVANJA INVALIDOV

Vodja delovne skupine: mag. Zdenka Wltavsky, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut - SOČA

Člani delovne skupine: mag. Zdenka Wltavsky, RCZR URI - Soča
mag. Valentina Brecej, RCZR URI - Soča
Črtomir Bitenc, RCZR URI - Soča
mag. Anka Čufer, IP Posočje
mag. Jana Ponikvar, Šentprima Ljubljana
Lidija Bedenik, Ozara Maribor
Nina Bras – Meglič, CPR URI - Soča

Datum izdaje poročila: 31. 12. 2015

Izvodi: MDDSZ – Direktorat za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja,
URI SOČA: Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo, knjižnica,
spletna stran: http://www.ir-rs.si/sl/Razvojni_center_za_zaposlitveno_rehabilitacijo/

Odgovorna oseba: dr. Aleksandra Tabaj, vodja Razvojnega centra za zaposlitveno rehabilitacijo
mag. Robert Cugelj, generalni direktor URI SOČA

UPORABLJENE KRAJŠAVE

CSD	center za socialno delo
ZR	zaposlitvena rehabilitacija
Izvajalci ZR	izvajalci zaposlitvene rehabilitacije
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
RCZR	Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo
JJPIS	Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad RS
URI SOČA	Univerzitetni rehabilitacijski inštitut SOČA
ZIZRS	Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije Slovenije
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
IP	Invalidsko podjetje
ZC	Zaposlitveni center
Izvajalci programa SV	Izvajalci programa socialne vključenosti

---

V besedilu uporabljeni izrazi, zapisani v moški ali ženski slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtrarno poimenovanje, uporabljeni za oba spola.

Besedilo ni lektorirano.

KAZALO

UVOD	5
1 PREGLED SISTEMSKIH IN PRAVNIH OKVIROV ZA IZOBRAŽEVANJE STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU Zaposlitvene Rehabilitacije.....	6
2 ANALIZA KADROVSKE STRUKTURE ZAPOSLENIH NA PODROČJU ZAPOSLOTIVNE REHABILITACIJE	6
3 REZULTATI ANALIZE O POTREBNIH ZNANJIH IN VEŠČINAH ZA STROKOVNE DELAVCE IN SODELAVCE NA PODROČJU ZAPOSLOTIVNE REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER USPOSABLJANJA IN ZAPOSLOVANJA INVALIDOV	8
3.1 Predstavitev vzorca raziskave (osnovni demografski podatki).....	8
3.2 Ključna dela in naloge strokovnih delavcev in sodelavcev na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov	17
3.2.1 Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije	17
3.2.2 Zavod RS za zaposlovanje.....	17
3.2.3 Invalidska podjetja	18
3.2.4 Zaposlitveni centri	18
3.2.5 Izvajalci programov socialne vključenosti	18
3.3 Vpliv posameznega izobraževanja za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov.....	19
3.4 Zadovoljstvo s trenutnim lastnim znanjem s področja zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov.....	20
3.5 Pomen in potreba po pridobitvi znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov	21
3.5.1 Pomen osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov.....	21
3.5.2 Potreba po pridobitvi osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov.....	23
3.6 Potreba po dodatnih/posebnih znanjih.....	25
3.7 Priznavanje udeležbe na izobraževanjih drugih izvajalcev izobraževanj s področja zaposlitvene rehabilitacije.....	28
3.8 Kriteriji pri izboru izobraževalnih programov.....	28
3.9 Oblike/nivoji izobraževanj za pridobitev znanj s področja zaposlitvene rehabilitacije in usposabljanja in zaposlovanja invalidov.....	29
3.10 Metode in tehnike izobraževanja	30
3.11 Pridobivanje strokovnega znanja s področja zaposlitvene rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov v zadnjih dveh letih.....	31
3.12 Dodatni komentarji udeležencev raziskave	32
4 DOBRE PRAKSE IZOBRAŽEVANJ ZA STROKOVNE DELAVCE IN SODELAVCE NA PODROČJU ZAPOSLOTIVNE REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER USPOSABLJANJA IN ZAPOSLOVANJA INVALIDOV	33
5 PRIMERJALNA ANALIZA MED UGOTOVITVAMI RAZISKAVE NA PODROČJU STANDARDOV ZNANJ ZA STROKOVNE DELAVCE V ZAPOSLOTIVNI REHABILITACIJI IZ LETA 2006 IN RAZISKOVALNIMI UGOTOVITVAMI V LETU 2015.....	35
6 Zaključek.....	38
7 priloge	40

UVOD

Naloga odgovarja na aktualna vprašanja izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev, ki delujejo na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter pri zaposlovanju invalidov. Le ustrezno usposobljeni strokovnjaki iz navedenih področij in sodelujoči partnerji lahko odgovarjajo na zahtevne krizne razmere v družbi. Glede na to, da je bila v letu 2006 v okviru strokovne naloge »*Priprava standardov znanj in programov usposabljanja za strokovne delavce in izvajalce zaposlitvene rehabilitacije*» opravljena kakovostna analiza stanja in potreb po strokovnem znanju, kot osnova za načrt nacionalno usmerjenega izobraževanja, ki je dala osnovo nadaljnemu razvoju področja v naslednjih letih, je bilo smiselno glede na spremenjene družbene pogoje in stanje področja rehabilitacije takšno analizo ponoviti v letu 2015.

Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju *ZIZRS*) je analizo iz leta 2006 upoštevalo pri razvoju programov za strokovne delavce pri izvajalcih zaposlitvene rehabilitacije kot tudi za strokovne delavce pri drugih akterjih zaposlovanja in rehabilitacije invalidov. Potrebe so bile upoštevane tudi pri pripravi modularnega izobraževanja in usposabljanja za strokovne delavce in sodelavce v pri izvajalcih ZR, invalidskih podjetjih, zaposlitvenih centrih in programih socialne vključenosti. V letu 2015 bo aktualizirana analiza potreb po strokovnem znanju prispevala k nadaljnemu oblikovanju programov izobraževanja in usposabljanja oziroma izpopolnjevanja strokovnih delavcev.

V nalogi smo predstavili osnovne sistemske in pravne okvire, ki določajo delovanje na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije, zbrali in analizirali smo programe ter ponudnike programov, ki se pojavljajo na trgu izobraževalnih storitev, izvedli posnetek in analizo potreb po strokovnem znanju ter prepoznali probleme pri dosedanjem izvajanju izobraževalnih programov na tem področju, analizirali smo kadrovsko strukturo zaposlenih na področju ZR, analizo ključnih delovnih področij ter analizo posameznih primerov izobraževanja strokovnih delavcev v ZR. Na koncu smo izvedli primerjalno analizo med ugotovitvami analize stanja in potreb po strokovnem znanju za strokovne delavce na področju ZR/PR v letu 2006 in raziskovalnimi ugotovitvami iz leta 2015.

Namen raziskave je bilo analizirati potrebe po strokovnem znanju na področju ZR in PR ter zbrati informacije za oblikovanje strokovnega razvoja na področju zaposlitvene rehabilitacije, invalidskega varstva, usposabljanja in zaposlovanja invalidov ter razvoj stroke. Aktualizirana analiza potreb po strokovnem znanju v letu 2015 bo prispevala k nadaljnem oblikovanju programov izobraževanja in usposabljanja oziroma izpopolnjevanja strokovnih delavcev na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije.

1 PREGLED SISTEMSKIH IN PRAVNIH OKVIROV ZA IZOBRAŽEVANJE STROKOVNIH DELAVCEV NA PODROČJU ZAPOSLOITVENE REHABILITACIJE

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov¹ (v nadaljnjem besedilu: ZZRZI) v 9. členu določa, da se strokovni delavci, ki izvajajo storitve zaposlitvene rehabilitacije, strokovni delavci v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih ter člani rehabilitacijskih komisij pri Zavodu RS za zaposlovanje vsako leto strokovno izobražujejo in pridobivajo nova znanja s področja zaposlitvene rehabilitacije.

Strokovna izobraževanja s področja zaposlitvene rehabilitacije izvaja Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju ZIZRS), pri izvajanju izobraževanj pa sodeluje tudi Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo pri Univerzitetnem rehabilitacijskem inštitutu RS – Soča (v nadaljevanju RCZR). Po zakonu mora ZIZRS organizirati in izvesti strokovno kakovostna izobraževanja s področja zaposlitvene rehabilitacije vsaj trikrat letno. Udeleženci izobraževanj prejmejo potrdilo o udeležbi. Udeležba na strokovnem izobraževanju je obvezna za vse strokovne delavce, ki izvajajo storitve zaposlitvene rehabilitacije, in za člane rehabilitacijskih komisij najmanj dvakrat letno.

ZIZRS je začel vzpostavljati sistem izobraževanja strokovnih delavcev na področju zaposlitvene rehabilitacije v začetku leta 2012. Imenovana je bila Komisija ZIZRS za izvedbo izobraževanj strokovnih delavcev ter sprejeta navodila za izvedbo izobraževanj za strokovne delavce na področju zaposlitvene rehabilitacije. ZIZRS pripravi in sprejme koledar izobraževanj za posamezno leto (enodnevni seminarji v skladu s sprejetimi standardi znanj in dvodnevni REHA dnevi). Vsako leto je razpisanih več izobraževanj, kot jih zahteva ZZRZI, kar strokovnim delavcem omogoča možnost izbire.

Poleg enodnevnih izobraževanj vsako leto poteka dvodnevno tradicionalno izobraževalno srečanje REHA dnevi – dnevi poklicne in zaposlitvene rehabilitacije, ki ga organizirajo Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS, Zavod RS za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut RS – Soča in Združenje izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije Slovenije.

2 ANALIZA KADROVSKE STRUKTURE ZAPOSLENIH NA PODROČJU ZAPOSLOITVENE REHABILITACIJE

Kadrovsko strukturo sodelujočih v raziskavi smo pridobili iz dveh virov: iz Evalvacije zaposlitvene rehabilitacije na letni ravni in iz podatkov iz vprašalnika, ki smo ga uporabili v raziskavi.

Večletne evalvacije kadrovske strukture zaposlenih na področju **zaposlitvene rehabilitacije**² so pokazale, da se zastopanost posameznih strokovnih profilov tekom let bistveno ne spreminja. V letu 2014 je delovalo 149 članov strokovnih timov. Ne glede na obliko sodelovanja v strokovnem timu (redna zaposlitev, podjemna pogodba, pogodba o poslovnem sodelovanju), so po izobrazbeni strukturi najbolj zastopani psihologi, zdravniki specialisti

¹ Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/2011

² Evalvacija zaposlitvene rehabilitacije na letni ravni, 2014

medicine, dela, prometa in športa, socialni delavci in delovni terapevti. Ostali strokovni profili (sociolog, pedagog, andragog, specialni pedagog, organizator dela, etnolog, antropolog, defektolog, profesor razrednega pouka, pravnik, teolog, tiflopedagog in surdopedagog) so zastopani v manjši meri. Sestava timov predstavlja interdisciplinarni pristop k delu z uporabniki storitev. Zaradi specifičnosti dela in težav obravnavane populacije se v rehabilitacijske time vključujejo posamezni zunanji strokovnjaki, katerih obseg dela ne zadošča za redno zaposlitev. Zato na tem področju poleg rednega zaposlovanja prakticirajo tudi druge oblike poslovnega/strokovnega sodelovanja, za razliko od ZRSZ, IP, ZC in ISV, kjer gre za redne zaposlitve. Glede na obliko zaposlitve prevladujejo redno zaposleni člani tima (v letu 2014: 119), njihovo število tekom let narašča, največji porast je opazen v prvem koncesijskem obdobju in ob nastopu drugega in tretjega koncesijskega obdobja, kar je povezano s povečanjem števila timov. Izmed vseh 149 članov tima je v raziskavi sodelovalo 46 članov.

Podatke o kadrovske strukturi zaposlenih v **invalidskih podjetjih, zaposlitvenih centrih, v programu socialne vključenosti in na ZRSZ** smo pridobili v sklopu raziskave iz *vprašalnika o potrebnih znanjih in veščinah za strokovne delavce in sodelavce na področju zaposlitvene rehabilitacije, invalidskega varstva ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov*. Izmed sodelujočih v raziskavi je v **invalidskih podjetjih** (N = 24) največja zastopanost ekonomistov in v manjši meri organizatorjev dela, pravnikov, sociologov, delovnih terapevtov, socialnih delavcev in inženirjev. Izmed sodelujočih, ki so zaposleni na **ZRSZ** (N = 10), je največja zastopanost socialnih delavcev in ekonomistov, v **zaposlitvenih centrih** (N = 6) inženirjev, v **programu socialne vključenosti** (N = 11) pa pedagogov oz. andragogov in ekonomistov.

Glede na **delovno mesto** je med sodelujočimi največ zaposlenih kot strokovni delavci, vodje rehabilitacijskih timov, kadrovanja in invalidskih podjetij, nekoliko manj pa je svetovalcev (rehabilitacijskih, samostojnih in področnih). Sledijo sodelujoči, ki so zaposleni kot rehabilitacijski tehnologi, kadroviki, delovni terapevti in psihologi; najmanj je pravnikov, delovnih inštruktorjev, socialnih delavcev in referentov za varstvo pri delu.

Glede na **strokovno izobrazbo** je imelo največ zaposlenih (udeležencev predmetne raziskave) zaključeno VII. stopnjo izobrazbe, sledijo tisti z zaključeno visokošolsko (VI./2.) in višješolsko izobrazbo (VI./1.). Manj je bilo magistrov znanosti (VIII/1.), najmanj pa tistih s V. stopnjo izobrazbe.

3 REZULTATI ANALIZE O POTREBNIH ZNANJIH IN VEŠČINAH ZA STROKOVNE DELAVCE IN SODELAVCE NA PODROČJU ZAPOSLOVNE REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER USPOSABLJANJA IN ZAPOSLOVANJA INVALIDOV

K sodelovanju v raziskavi oziroma k izpolnjevanju *Vprašalnika o potrebnih znanjih in veščinah za strokovne delavce in sodelavce na področju zaposlitvene rehabilitacije, invalidskega varstva ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov* smo povabili zaposlene pri izvajalcih ZR, na ZRSZ, IP, ZC in v programu SV. V nadaljevanju jih naslavljamo z izrazom »strokovni delavci«.

Vprašalnik je bil na voljo v elektronski obliki na spletnem anketnem portalu www.1ka.si v obdobju od 22. maja do 22. avgusta 2015 (3 mesece). V tem času je vprašalnik odprlo 206 ljudi, od katerih ga je približno 47 % (97) tudi ustrezno izpolnilo. Mnogi so vprašalnik le odprli, niso pa ga izpolnjevali ali pa so izpolnili samo začetni del, nato pa so ga predčasno zaprli. V celoti (brez manjkajočih odgovorov) je na vprašalnik odgovorilo 50 oseb (24 %). Povprečni čas izpolnjevanja vprašalnika je bil slabih 10 minut.

Vsi nadaljnji podatki in ugotovitve se nanašajo le na tiste strokovne delavce, ki smo jih zajeli v analizo (N = 97).

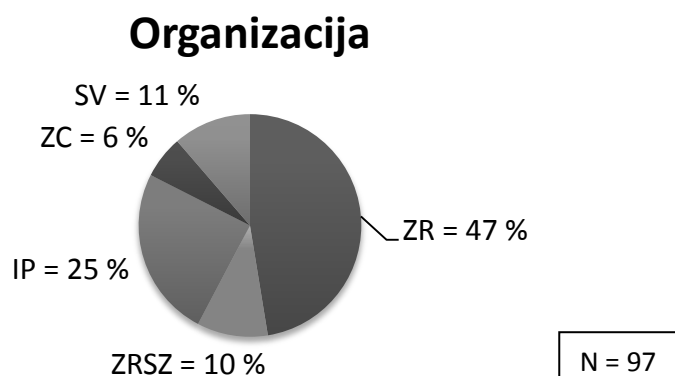
Organizacije, iz katerih prihajajo, smo poimenovali skrajšano, in sicer:

- izvajalci zaposlitvene rehabilitacije = izvajalci ZR
- Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje = ZRSZ
- invalidsko podjetje = IP
- zaposlitveni center = ZC
- izvajalec programa socialne vključenosti = izvajalec programa SV

3.1 Predstavitev vzorca raziskave (osnovni demografski podatki)

ORGANIZACIJA: približno polovico vseh udeležencev raziskave predstavljajo izvajalci ZR, 25 % jih prihaja iz invalidskih podjetij, 11 % je izvajalcev programa SV, 10 % jih prihaja iz ZRSZ ter 6 % iz zaposlitvenih centrov.

Graf 1: Porazdelitev sodelujočih strokovnih delavcev po organizacijah

SPOL: v raziskavi je sodelovalo 97 strokovnih delavcev, od tega je bilo 87 % žensk in 13 % moških.

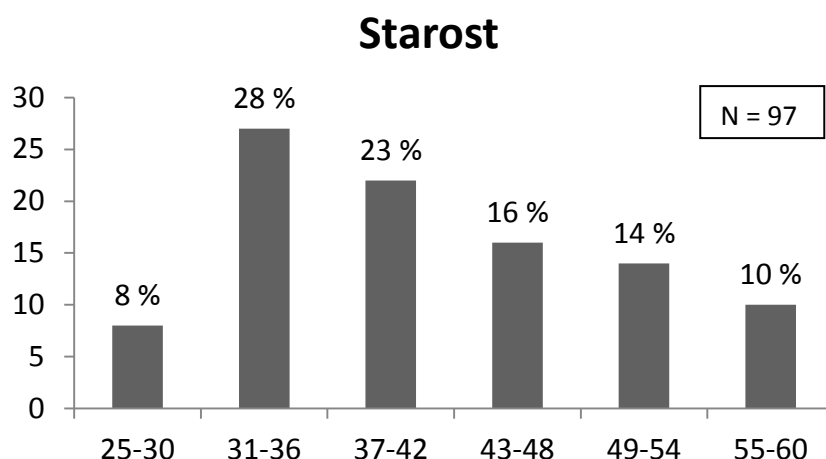
Tabela 1: Porazdelitev sodelujočih strokovnih delavcev po spolu

organizacija	spol		skupaj
	moški	ženski	
izvajalec ZR	6	40	46
ZRSZ	0	10	10
invalidsko podjetje	6	18	24
zaposlitveni center	2	4	6
izvajalec programa SV	0	11	11
Skupaj	14	83	97

Med sodelujočimi ne glede na organizacijo prevladujejo ženske. Največ sodelujočih moških je, glede na delež žensk, zaposlenih v zaposlitvenih centrih (33 %) in invalidskih podjetjih (25 %), najmanj pa pri izvajalcih ZR (13 %). Od sodelujočih zaposlenih na ZRSZ in pri izvajalcih programa SV na vprašalnik ni odgovarjal noben moški.

STAROST: povprečna starost sodelujočih v raziskavi je bila 42 let. Najmlajši udeleženec je bil star 28 let, najstarejši pa 60 let. Večina oseb (slabih 51 %), ki so izpolnili vprašalnik, je bilo starih od 31 do 42 let.

Graf 1: Porazdelitev po starostnih skupinah

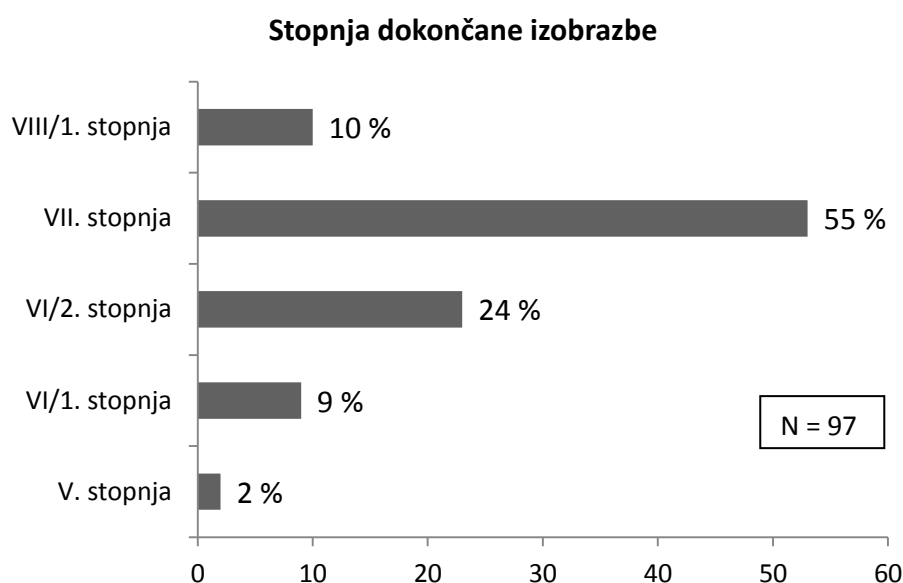
Najstarejši udeleženci raziskave so zaposleni na ZRSZ, sledijo jim zaposleni v invalidskih podjetjih ter zaposlitvenih centrih, najmlajši udeleženci so izvajalci programa SV in še nekoliko mlajši izvajalci ZR.

Tabela 2: Porazdelitev po starostnih skupinah

organizacija	povprečna starost (leta)
izvajalec ZR	39,5
ZRSZ	45,9
invalidsko podjetje	45,3
zaposlitveni center	42,3
izvajalec programa SV	40,5
Skupaj	41,9

STOPNJA IZOBRAZBE: največ udeležencev je imelo zaključeno VII. stopnjo izobrazbe – univerzitetni programi (53 %). Sledijo udeleženci z zaključeno VI./2. stopnjo – visokošolski strokovni programi (23 %) ter 9 % VI./1. stopnjo – višješolski strokovni program. 10 % je bilo magistrstrov znanosti. 2 % udeležencev imajo V. stopnjo izobrazbe.

Slika 2: Porazdelitev po doseženi stopnji izobrazbe³

Med udeleženci raziskave dosegajo v povprečju najvišjo izobrazbo zaposleni na ZRSZ in izvajalci ZR. Nekoliko nižjo izobrazbo imajo v povprečju izvajalci programa SV, najnižjo pa zaposleni v invalidskih podjetjih in še nekoliko nižjo zaposleni v zaposlitvenih centrih.

³ V. stopnja – 4-letna srednja šola;

VI/1. stopnja – višješolski programi (do 1994), višješolski strokovni programi;

VI/2. stopnja – specializacija po višješolskih programih, visokošolski strokovni programi, visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja);

VII. stopnja – specializacija po visokošolskih strokovnih programih, univerzitetni programi, magisterij stroke (2. bolonjska stopnja);

VIII/1. stopnja – specializacija po univerzitetnih programih, magisterij znanosti

Tabela 3: Porazdelitev po doseženi stopnji izobrazbe po organizacijah⁴

organizacija stopnja dokončane izobrazbe	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
V. stopnja	0	0	2	0	0	2
VI/1. stopnja	3	0	3	1	2	9
VI/2. stopnja	11	1	6	3	2	23
VII. stopnja	25	9	11	2	6	53
VIII/1. stopnja	7	0	2	0	1	10
Skupaj	46	10	24	6	11	97

IZR = izvajalec ZR

ISV = izvajalec SV

STROKOVNA IZOBRAZBA: največ sodelujočih v raziskavi je bilo delovnih terapevtov, ekonomistov in socialnih delavcev (po 13), 12 je bilo psihologov, po 7 ali več pa je bilo pedagogov in andragogov, organizatorjev (dela) in sociologov. Ostali strokovni profili so zastopani v manjši meri. Štiri osebe imajo dve različni strokovni izobrazbi.

⁴ V. stopnja – 4-letna srednja šola;

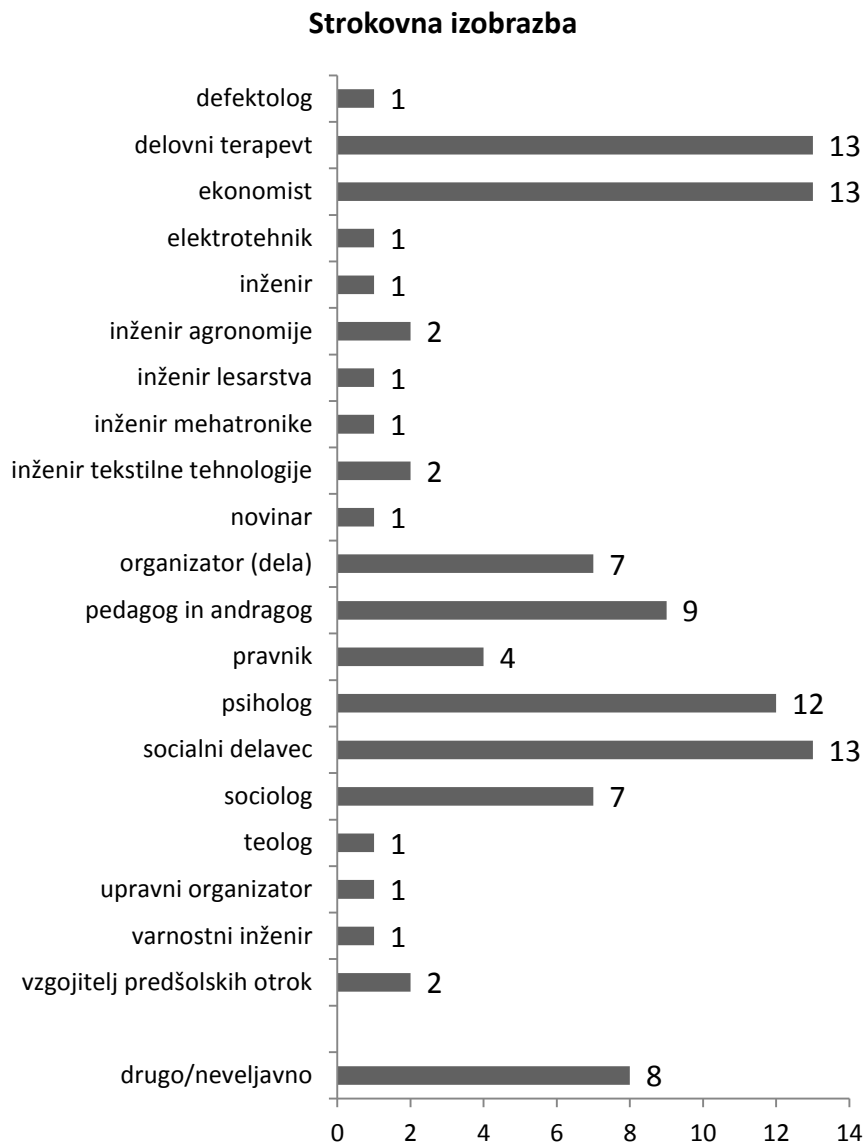
VI/1. stopnja – višješolski programi (do 1994), višješolski strokovni programi;

VI/2. stopnja – specializacija po višješolskih programih, visokošolski strokovni programi, visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bolonjska stopnja);

VII. stopnja – specializacija po visokošolskih strokovnih programih, univerzitetni programi, magisterij stroke (2. bolonjska stopnja);

VIII/1. stopnja – specializacija po univerzitetnih programih, magisterij znanosti

Graf 3: Porazdelitev po strokovni izobrazbi

Pri izvajalcih ZR je največ udeležencev s t.i. »pomagajočo« strokovno izobrazbo (delovni terapevt, psiholog, socialni delavec ipd.), medtem ko je med sodelujočimi iz invalidskih podjetij največ ekonomistov in podobnih strokovnih izobrazb (npr. organizator dela). Pri ostalih organizacijah je večja raznolikost glede strokovne izobrazbe.

Tabela 4: Porazdelitev po strokovni izobrazbi po organizacijah

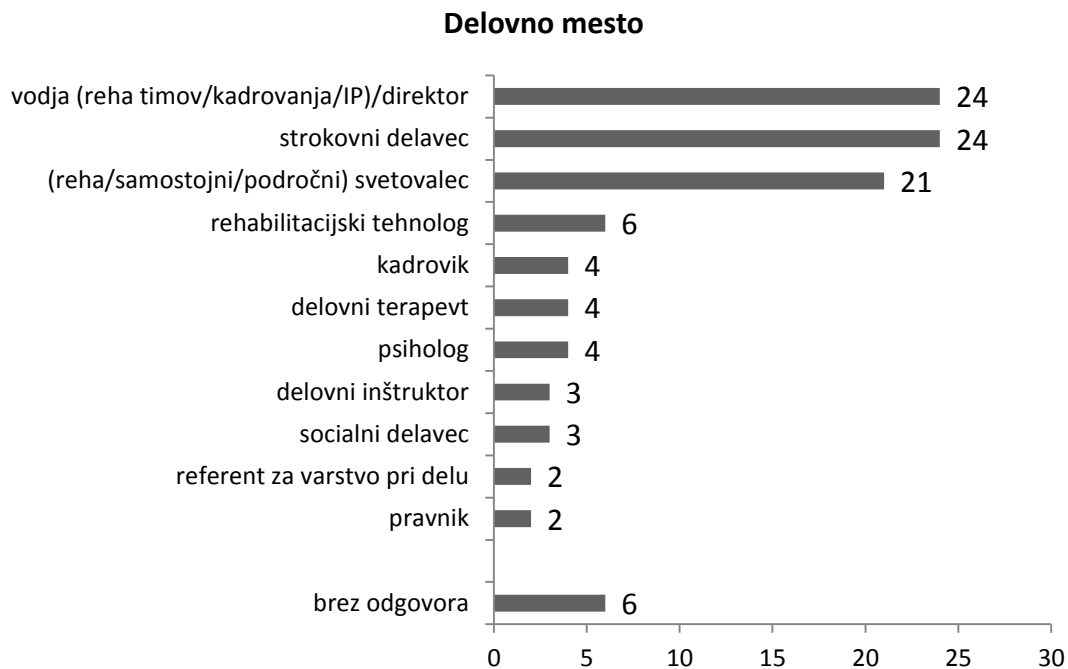
organizacija	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
strokovna izobrazba						
defektolog	1	0	0	0	0	1
delovni terapevt	10	0	2	0	1	13
ekonomist	0	2	8	1	2	13
elektrotehnik	0	0	1	0	0	1
inženir	1	0	0	0	0	1
inženir agronomije	0	0	0	1	1	2
inženir lesarstva	1	0	0	0	0	1
inženir mehatronike	0	0	0	1	0	1
inženir tekstilne tehnologije	1	0	0	1	0	2
novinar	0	0	1	0	0	1
organizator (dela)	3	1	3	0	0	7
pedagog in andragog	3	0	0	1	3	9
pravnik	2	0	2	0	0	4
psiholog	10	1	0	0	1	12
socialni delavec	8	3	1	0	1	13
sociolog	3	1	2	0	1	7
teolog	1	0	0	0	0	1
upravni organizator	0	1	0	0	0	1
varnostni inženir	0	0	1	0	0	1
vzgojitelj predšolskih otrok	1	0	0	0	1	2
drugo/neveljavno	1	1	3	2	1	7
skupaj	46	10	24	7	12	101

IZR = izvajalec ZR

ISV = izvajalec SV

DELOVNO MESTO: največ sodelujočih v raziskavi je navedlo, da so bodisi strokovni delavci, bodisi vodje rehabilitacijskih timov, kadrovanja, invalidskih podjetij, bodisi direktorji (invalidskih podjetij). Nekoliko manj, vendar še vedno veliko, je bilo svetovalcev (rehabilitacijskih, samostojnih in področnih), najmanj pa pravnikov, referentov za varstvo pri delu, socialnih delavcev in delovnih inštruktorjev.

Tabela 5: Porazdelitev po delovnem mestu

Glede na organizacijo je bilo med sodelujočimi, zaposlenimi pri izvajalcih ZR, največ strokovnih delavcev po ZZRZI. Med zaposlenimi na ZRSZ so sodelovali reha svetovalci, medtem ko je bilo med sodelujočimi v invalidskih podjetjih največ vodij kadrovanja oz. direktorjev, veliko pa je bilo tudi kadrovikov. Izmed zaposlenih v zaposlitvenih centrih in pri izvajalcih programa SV je sodelovalo največ strokovnih delavcev.

Tabela 6: Porazdelitev po delovnih mestih po organizacijah

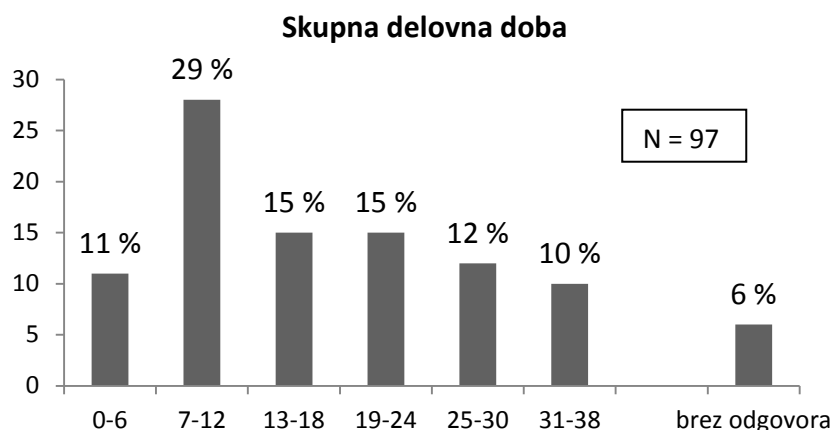
organizacija						
delovno mesto	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
vodja (reha timov/kadrovanja/IP) oz. direktor	10	0	11	1	2	24
strokovni delavec	16	0	1	4	3	24
(reha/samostojni/področni) svetovalec	9	10	0	0	2	21
rehabilitacijski tehnolog	6	0	0	0	0	6
kadrovik	0	0	4	0	0	4
delovni terapevt	4	0	0	0	0	4
psiholog	3	0	0	0	1	4
delovni inštruktor	0	0	0	1	2	3
socialni delavec	2	0	1	0	0	3
referent za varstvo pri delu	0	0	2	0	0	2
pravnik	0	0	2	0	0	2
brez odgovora	1	0	3	0	2	6
Skupaj	51	10	24	6	12	103

IZR = izvajalec ZR

ISV = izvajalec SV

DELOVNA DOBA: povprečna delovna doba udeležencev je bila 17 let, pri čemer je imel udeleženec z najmanj delovne dobe skupno 3, udeleženca z največ pa 38 let delovne dobe. Največ udeležencev je imelo med 7 in 12 let delovne dobe, in sicer dobrih 30 % od tistih, ki so odgovorili na vprašanje.

Graf 2: Porazdelitev po višini delovne dobe

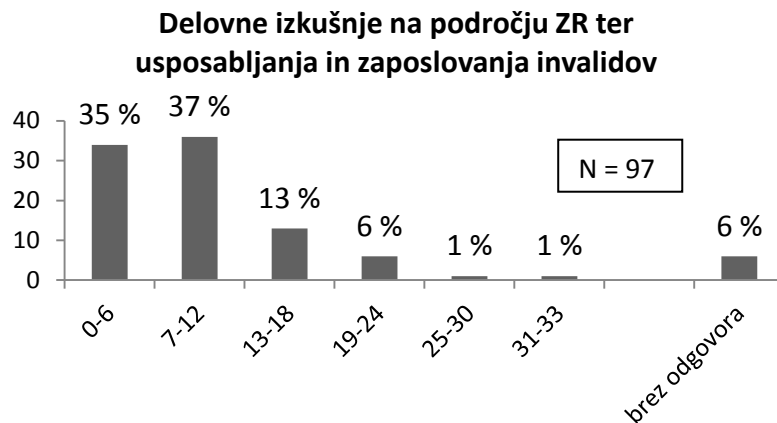
Največ delovne dobe imajo v povprečju zaposleni na ZRSZ, v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih, najmanj pa izvajalci ZR in še manj izvajalci programa SV.

Tabela 7: Porazdelitev po delovni dobi

organizacija	povprečna skupna delovna doba (leta)
ZRSZ	22,3
invalidsko podjetje	21,2
zaposlitveni center	19,0
izvajalec ZR	14,5
izvajalec programa SV	13,1
skupaj	17,1

DELOVNE IZKUŠNJE na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov: udeleženci so pridobili v povprečju dobrih 9 let delovnih izkušenj na navedenem področju, najmanj 0,8 in največ 33 let delovnih izkušenj. Največ udeležencev od tistih, ki so odgovorili na vprašanje, je imelo med 7 in 12 let delovnih izkušenj, in sicer slabih 40 %.

Graf 3: Porazdelitev po delovnih izkušnjah

Največ let delovnih izkušenj na navedenem področju imajo v povprečju udeleženci, zaposleni v invalidskih podjetjih ter izvajalci ZR, najmanj let pa izvajalci programa SV ter zaposleni v zaposlitvenih centrih.

Tabela 8: Porazdelitev po delovnih izkušnjah po organizaciji

organizacija	povprečna leta delovnih izkušenj na obravnavanem področju
invalidsko podjetje	11,9
izvajalec ZR	9,1
ZRSZ	7,2
izvajalec programa SV	6,7
zaposlitveni center	6,5
skupaj	9,4

3.2 Ključna dela in naloge strokovnih delavcev in sodelavcev na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

3.2.1 Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije

Strokovni delavci in sodelavci pri izvajalcih ZR izvajajo ključna dela in naloge na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov, ki jih lahko združimo v naslednje sklope:

- a)** izvajanje storitev zaposlitvene rehabilitacije (A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N), kar obsega:
- ocenjevalno diagnostična faza z izdelavo strokovnega mnenja o uporabniku storitev,
  - rehabilitacijski programi (individualna in skupinska obravnava) in
  - izobraževanje in podporne dejavnosti storitvam ZR.

Strokovni delavci se v storitve ZR vključujejo glede na svoje specifično strokovno področje in lahko tudi kot vodja primera.

- b)** podporne dejavnosti storitvam ZR:
- sodelovanje na internih ter eksternih timskih sestankih,
  - delo z delodajalci:
    - oblikovanje in širjenje mreže delodajalcev,
    - izobraževanje delodajalcev, sestanki z delodajalci in druge oblike mreženja,
    - individualna strokovna podpora delodajalcem,
    - organizacija seminarjev in individualna podpora mentorjem in
  - sodelovanje s svojci, pristojnimi institucijami ter relevantnimi organizacijami.
- c)** vodenje in organizacija izvajanja storitev ZR (vodje programov, vodje timov, stiki z delodajalci, triaže in koordinacija vseh napotenih oseb, sodelovanje s svojci, pristojnimi institucijami in relevantnimi organizacijami);
- d)** vodenje in nadzor strokovnega dela celotnega tima ZR oz. izvajalca ZR (spremljanje, koordinacija, organizacija – predstojniki direktorji ipd.).

3.2.2 Zavod RS za zaposlovanje

Rehabilitacijske svetovalke in drugi strokovni delavci na področju ZR v ZRSZ opravljajo naslednja ključna dela in naloge na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov:

- rehabilitacijsko svetovanje, informiranje, usmerjanje;
- vodenje postopka po ZZRZI: izdelava socialne anamneze in triažni postopek pri vključevanju v ZR, vodenje postopkov do izdaje končne odločbe;
- napotovanje na prosta delovna mesta ter sodelovanje z delodajalci in ostalimi ustanovami v okolju pri zaposlovanju invalidov;
- sodelovanje na strokovnih timih z izvajalci ZR;
- priprava dokumentacije in vodenje postopkov za rehabilitacijsko komisijo in komisijo za ugotavljanje podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi z MDDSZ in
- organiziranje zdravstveno svetovalne službe.

3.2.3 Invalidska podjetja

Nabor opisov ključnih opravil je dokaj širok, saj gre za različne družbe in s tem povezano organiziranost dela tudi na področju ZR, usposabljanja in zaposlovanja invalidov. Opise ključnih del in nalog, ki so jih izpostavili anketiranci – strokovni delavci in sodelavci v invalidskih podjetjih, lahko grupiramo v naslednje skupine:

- usposabljanje invalidov in priprava dokumentacije za predstavitev delavca na invalidski komisiji ZPIZ,
- psihosocialna podpora pri vključevanju delavca invalida v delovno okolje,
- kadrovske naloge,
- sodelovanje pri prilagoditvi delovnega mesta invalidu,
- skrb za varstvo pri delu in promocijo zdravja na delovnem mestu,
- motivacija delavcev invalidov za učinkovito opravljanje delovnih nalog.

3.2.4 Zaposlitveni centri

Strokovni delavci in sodelavci v zaposlitvenih centrih izvajajo naslednja ključna dela in naloge:

- strokovna pomoč in spremljanje zaposlenih invalidov na zaščitnih delovnih mestih,
- psihosocialna pomoč invalidom in pomoč pri uvajanju na delo,
- zagotavljanje podpore in pomoč pri vključevanju invalidnih oseb pri zaposlitvi na zaščitnem delovnem mestu,
- izvajanje organizacije dela v skladu z delovno pravno zakonodajo,
- priprava in posredovanje predlogov in poročil, pomembnih za odločanje,
- vodenje kadrovskih in drugih poslovnih evidenc in dokumentacije,
- planiranje in priprava planov dela ter spremljanje naročil,
- izvajanje vseh ostalih nalog potrebnih za nemoteno poslovanje zaposlitvenega centra.

3.2.5 Izvajalci programov socialne vključenosti

Strokovni delavci in sodelavci v programih socialne vključenosti izvajajo naslednja ključna dela in naloge na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov:

- socialno-delovna integracija oseb z odločbo o nezaposljivosti: sprejemanje in uvajanje novih uporabnikov programa,
- priprava in izvajanje tedenskih, mesečnih in letnih programov aktivnosti (delovnih, psihosocialnih in prostočasnih),
- delo z uporabniki, ki obsega:
  - pomoč pri razvoju delovnih potencialov, ohranjanje, vzdrževanje in razvijanje delovnih spretnosti, navad in veščin, pridobivanje in ohranjanje delovne kondicije, delovne vzdržljivosti in obremenljivosti,
  - strokovno delo s posameznikom, skupino in (lokalno) skupnostjo: informativni in svetovalni razgovori z osebami, psihosocialna opora, opolnomočenje, razvoj in dvig socialne kompetentnosti, vzdrževanje in spodbujanje samostojnosti, pomoč pri razvijanju in širjenju socialne (podporne) mreže, pomoč pri posredovanju v socialnih interakcijah v okolju in urejanju le-teh, sodelovanje pri reševanju kriznih situacij,

- izvajanje prostočasnih/kreativnih dejavnosti (ročna dela, tabori, izleti, kulturne in športne aktivnosti).

- izvajanje individualnih načrtov za posameznike,
- zbiranje, vodenje, priprava in obdelava dokumentacije,
- povezovanje z drugimi službami, zavodi, organizacijami in pristojnimi institucijami,
- sodelovanje s svojci in bližnjimi uporabnikov,
- sodelovanje pri izvajanju domačih in tujih projektov.

3.3 Vpliv posameznega izobraževanja za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Največji vpliv na opravljanje dela imajo visokošolski in univerzitetni programi, najmanjši vpliv pa ima srednješolsko izobraževanje. Za oceno vpliva smo uporabili lestvico z ocenami od 1 do 6, pri čemer ocena 1 pomeni, da je vpliv nepomemben, ocena 6 pa pomeni, da je bil strokovni delavec v celoti zadovoljen.

Največji vpliv (oceni 5 – pomembno in 6 – zelo pomembno) na strokovno delo so imeli naslednji izobraževalni programi:

- med *izvajalci zaposlitvene rehabilitacije* je 29 udeležencev navedlo, da je za njihovo delo imela največji vpliv fakulteta oz. visoka šola, nekoliko manj (8) udeležencev pa kot najbolj vplivni navaja srednjo šolo oz. gimnazijo,
- med zaposlenimi na *ZRSZ* en udeleženec kot najbolj vplivno navaja univerzitetno izobraževanje, medtem ko ostali niso navedli ničesar oz. niso podali nobene skrajno visokih ocen (tj. oceni 5 in 6).
- med zaposlenimi v *invalidskih podjetjih* je kot najbolj pomembno za opravljanje dela 8 udeležencev navedlo dodiplomsko izobraževanje (visoka šola in fakulteta) in po 2 udeležencev podiplomsko in višješolsko izobraževanje.
- med zaposlenimi v *zaposlitvenih centrih* le 1 udeleženec je kot najbolj pomembno za svoje delo navedel poklicno šolo, medtem, ko ostali niso navedli ničesar oz. niso podali nobene skrajne ocene (tj. oceni 5 in 6).
- med izvajalci *programa socialne vključenosti* so 4 udeleženci navedli dodiplomsko izobraževanje (visoka šola in fakulteta) kot najbolj vplivne izobraževalne programe.

Najmanjši vpliv (oceni 1 – nepomembno in 2 – dokaj nepomembno) na strokovno delo so imeli naslednji izobraževalni programi:

- med *izvajalci zaposlitvene rehabilitacije* je največ udeležencev (6) kot najmanj vplivno navedlo srednjo šolo.
- med zaposlenimi na *ZRSZ* en udeleženec za najmanj vplivno ocenjuje srednješolsko izobraževanje, medtem ko drugi niso navedli ničesar oz. niso podali nobene skrajno nizke ocene (tj. oceni 1 in 2).
- med zaposlenimi v *invalidskih podjetjih* je kot najmanj pomembno za delo 6 udeležencev navedlo srednjo šolo, trije pa univerzitetno izobraževanje.

Sodelujoči iz zaposlitvenih centrov in izvajalcev programa SV niso podajali ocen, ki predstavljajo najmanjši vpliv.

3.4 Zadovoljstvo s trenutnim lastnim znanjem s področja zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Za oceno zadovoljstva smo uporabili lestvico z ocenami od 1 do 6, pri čemer ocena 1 pomeni, da je strokovni delavec v celoti nezadovoljen z trenutnim lastnim znanjem, ocena 6 pa pomeni, da je v celoti zadovoljen.

Povprečna ocena zadovoljstva s trenutnim znanjem ne glede na organizacijo sodelujočih je znašala 4,6 (standardni odklon je 0,78), kar pomeni, da je večina sodelujočih zadovoljna s trenutnim znanjem z navedenega področja. Najnižjo, vendar še vedno visoko povprečno oceno, so podali sodelujoči iz zaposlitvenih centrov (4,0), pri ostalih pa so povprečne ocene višje od 4,5.

Tabela 9: Zadovoljstvo s trenutnim znanjem

organizacija	zadovoljstvo s trenutnim znanjem z obravnavanega področja
izvajalec ZR	4,7
invalidsko podjetje	4,7
izvajalec programa SV	4,7
ZRSZ	4,5
zaposlitveni center	4,0
Skupaj	4,6

- 6 stopenjska ocenjevalna lestvica: od 1 – zelo nezadovoljen do 6 – zelo zadovoljen

3.5 Pomen in potreba po pridobitvi znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

V nadaljevanju sledi prikaz pomembnosti posameznih osnovnih znanj in veščin ter prikaz potreb po pridobitvi osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov po posameznih organizacijah, kot jih zaznavajo sodelujoči strokovni delavci.

3.5.1 Pomen osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Ne glede na vrsto organizacije, iz katere prihajajo udeleženci raziskave, je večino navedenih znanj ocenjenih kot pomembnih, najnižja povprečna ocena je 3,3. V skupnem rezultatu (vse sodelujoče organizacije) udeleženci raziskave pripisujejo *največji pomen* za delo:

- (1) znanju in veščinam obvladovanja težavnih situacij,
- (2) poznavanju značilnosti in potreb ranljivih skupin,
- (3) znanju in veščinam vodenja svetovalnega procesa ter
- (4) poznavanju zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ipd.

Najmanjši, vendar še vedno visok pomen, pa pripisujejo:

- (1) poznavanju metode vodenja primera,
- (2) znanju o podpornem zaposlovanju,
- (3) temeljnem znanjem o poklicni rehabilitaciji ter
- (4) temeljnem znanjem o delovanju podjetij in tehnoloških procesov.

Podrobnejši pregled posameznih postavk po pomembnosti je v Prilogi 1 in Prilogi 2.

Največja usklajenost povprečnih ocen glede na posamezno organizacijo je glede **znanj o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo** (19. postavka), ki jih vsi sodelujoči zaznavajo kot pomembne za njihovo delo.

Največja razlika med posameznimi organizacijami je glede pomembnosti **metod dela v zaposlitveni in poklicni rehabilitaciji** (10. postavka), kjer se udeležencem, zaposlenim v zaposlitvenih centrih, metode dela na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ne zdijo posebno pomembne za njihovo delo.

Tabela 10: Pomen osnovnih znanj in veščin za delo

organizacija	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
pomen osnovnih znanj in veščin						
1. Temeljna znanja o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	5,2	5,0	4,2	3,8	5,1	4,9
2. Temeljna znanja o poklicni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	4,7	4,5	4,0	4,3	4,6	4,5

organizacija	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
pomen osnovnih znanj in veščin						
3. Poznavanje zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ...	5,2	5,8	5,3	4,0	5,1	5,2
4. Poznavanje sistema delovanja invalidskega varstva	5,1	5,0	4,6	4,5	5,0	4,9
5. Poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti	5,1	5,8	4,6	5,0	5,7	5,1
6. Temeljna znanja o delovanju podjetij in tehnoloških procesov	4,3	4,2	4,6	4,5	4,4	4,4
7. Ravnanje s človeškimi viri in proces vseživljenjskega izobraževanja	4,8	5,3	5,0	4,5	5,3	4,9
8. Načrtovanje in vodenje kariere invalidov	5,1	5,2	4,8	4,0	5,4	5,0
9. Poznavanje značilnosti različnih ranljivih ciljnih skupin in njihovih potreb	5,4	5,8	5,1	5,0	5,6	5,4
10. Metode dela na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije	5,3	5,7	4,4	3,5	5,6	5,0
11. Poznavanje metodologije vodenje primera v zaposlitveni/poklicni rehabilitaciji (Case Management)	4,8	5,3	4,2	4,5	4,7	4,7
12. Načrtovanje in vodenje individualnega rehabilitacijskega procesa	5,4	5,8	4,0	3,8	4,9	4,9
13. Znanja in veščine s področja timskega dela	5,5	5,2	4,6	4,5	5,1	5,1
14. Znanja in veščine vodenja svetovalnega procesa	5,5	5,5	4,6	5,0	4,9	5,2
15. Znanja in veščine dela s skupino (skupinska dinamika)	5,4	4,2	4,4	4,8	5,4	5,0
16. Znanja in veščine obvladovanja težavnih situacij	5,8	5,5	5,3	5,3	5,6	5,6
17. Okvirna znanja o funkcioniranju posameznika v delovni situaciji	5,2	5,0	5,1	5,0	5,4	5,1
18. Znanja o podpornem zaposlovanju	5,0	5,3	4,0	3,3	5,1	4,7
19. Znanja o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo	4,9	5,0	5,1	4,8	5,0	5,0
20. Znanja o delu z delodajalci – vzpostavitev in razvoj mreže	5,3	5,2	3,7	4,0	5,4	4,8
21. Znanja o delu z delodajalci – aktivnosti z delodajalci	5,2	4,8	3,8	4,0	5,4	4,8
Skupaj	5,1	5,2	4,5	4,4	5,2	5,0

- IZR = izvajalec ZR, ISV = izvajalec SV

- šeststopenjska ocenjevalna lestvica

3.5.2 Potreba po pridobitvi osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Ugotavljamo, da sodelujoči pri vseh znanjih čutijo potrebo po njihovi pridobitvi, saj so povprečne ocene pri vseh postavkah nad 3 (na 6 stopenjski lestvici). Najbolj je izražena potreba po pridobitvi znanj iz prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo (*povprečna ocena = 4,4*), najmanj je potreba po pridobitvi temeljnih znanj o zaposlitveni rehabilitaciji (*povprečna ocena = 3,3*).

V skupnem rezultatu (vseh sodelujočih organizacij) imajo udeleženci raziskave *največjo potrebo* po pridobitvi znanj o:

- (1) obvladovanju težavnih situacij,
- (2) prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo,
- (3) značilnostih in potrebah ranljivih skupin,
- (4) načrtovanju in vodenju kariere invalidov ter
- (5) metodi vodenja primerov v ZR.

Manjšo potrebo pa pripisujejo znanjem in veščinam o:

- (1) načrtovanju in vodenju individualnega rehabilitacijskega procesa,
- (2) timskem delu,
- (3) poklicni rehabilitaciji in
- (4) zaposlitveni rehabilitaciji.

Podrobnejši pregled posameznih postavk je v Prilogi 1 in Prilogi 2.

Največja razlika med posameznimi organizacijami glede potrebe po pridobitvi osnovnih znanj in veščin za delo na področju zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov je glede potrebe po znanjih in veščinah **dela s skupino – skupinska dinamika** (15. postavka). Udeleženci iz ZRSZ so navedeno postavko ocenjevali v povprečju z najnižjimi ocenami, kar pomeni, da ne zaznavajo posebno velikih potreb po pridobitvi teh znanj in veščin.

Največja usklajenost povprečnih ocen glede na posamezno organizacijo je pri pridobitvi znanj o **zakonodaji s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ipd.** (3. postavka) ter **poznavanju sistema delovanja invalidskega varstva** (4. postavka).

Tabela 11: Potreba po pridobitvi osnovnih znanj in veščin za delo

organizacija						
potreba po pridobitvi osnovnih znanj in veščin	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
1. Temeljna znanja o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	3,0	2,4	3,8	3,3	3,9	3,3
2. Temeljna znanja o poklicni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	3,3	2,4	3,8	3,8	4,3	3,5

organizacija						
potreba po pridobitvi osnovnih znanj in veščin	IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	Skupaj
3. Poznavanje zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ...	3,8	3,6	4,2	4,3	4,3	4,0
4. Poznavanje sistema delovanja invalidskega varstva	3,9	3,4	3,8	4,0	3,9	3,9
5. Poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti	3,3	4,0	4,1	5,3	4,4	3,8
6. Temeljna znanja o delovanju podjetij in tehnoloških procesov	3,4	3,2	4,1	4,0	4,1	3,7
7. Ravnanje s človeškimi viri in proces vseživljenjskega izobraževanja	3,6	3,0	4,4	4,8	4,8	3,9
8. Načrtovanje in vodenje kariere invalidov	4,1	3,4	4,4	5,0	4,7	4,2
9. Poznavanje značilnosti različnih ranljivih ciljnih skupin in njihovih potreb	4,0	3,2	4,7	4,5	4,8	4,2
10. Metode dela na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije	3,8	2,8	4,3	4,5	4,7	4,0
11. Poznavanje metodologije vodenje primera v zaposlitveni/poklicni rehabilitaciji (Case Management)	4,1	4,0	4,4	4,8	4,9	4,2
12. Načrtovanje in vodenje individualnega rehabilitacijskega procesa	3,5	2,6	3,8	4,3	4,3	3,6
13. Znanja in veščine s področja timskega dela	3,3	2,8	3,8	4,3	4,3	3,6
14. Znanja in veščine vodenja svetovalnega procesa	3,9	2,2	4,2	4,8	4,6	4,0
15. Znanja in veščine dela s skupino (skupinska dinamika)	3,7	1,8	4,0	4,5	4,6	3,8
16. Znanja in veščine obvladovanja težavnih situacij	4,4	2,6	4,9	5,0	4,9	4,5
17. Okvirna znanja o funkcioniranju posameznika v delovni situaciji	3,9	3,0	4,5	5,0	4,7	4,1
18. Znanja o podpornem zaposlovanju	4,2	3,4	3,6	3,3	4,7	4,0
19. Znanja o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo	4,5	4,0	4,4	4,3	4,6	4,4
20. Znanja o delu z delodajalci – vzpostavitev in razvoj mreže	4,2	3,6	3,6	4,0	4,7	4,0
21. Znanja o delu z delodajalci – aktivnosti z delodajalci	4,2	3,4	3,3	4,3	4,7	4,0
Skupaj	3,8	3,1	4,1	4,4	4,5	3,9

- IZR = izvajalec ZR
- ISV = izvajalec SV

Skupni rezultat (ne glede na organizacijo) kaže, da se je *najmanjša razlika med pomenom in potrebo*, ki jo imajo po pridobitvi posameznih znanj in veščin s področja zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov, pokazala na naslednjih področjih:

- poznavanje metodologije vodenja primerov v ZR in PR (Case Management),
- znanja o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo,
- temeljna znanja o delovanju podjetij in tehnoloških procesov ter
- znanja o podpornem zaposlovanju.

Največja razlika *med pomenom in potrebo* pa se kaže na naslednjih področjih:

- poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti,
- znanja in veščine s področja timskega dela ter
- temeljna znanja o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...).

V vseh primerih so posameznim področjem pripisovali višji pomen za svoje delo, kot pa so izražali potrebo po njihovi pridobitvi.

3.6 Potreba po dodatnih/posebnih znanjih

Izmed vseh sodelujočih v raziskavi je 16 % udeležencev izrazilo potrebo po dodatnih/posebnih znanjih, poleg že navedenih znanj. 84 % jih meni, da dodatnih znanj ne potrebujejo, 22 sodelujočih pa na vprašanje ni odgovorilo.

Tabela 12: Potreba po dodatnih oz. posebnih znanjih

organizacija	Ali bi potrebovali dodatna posebna znanja, vezana na vaše strokovno področje dela?		
	Ne	Da	Skupaj
izvajalec ZR	31	8	39
ZRSZ	5	1	6
invalidsko podjetje	18	1	19
zaposlitveni center	3	1	4
izvajalec programa SV	6	1	7
Skupaj	63	12	75

V spodnji tabeli so prikazane navedbe tistih sodelujočih (po strokovnem profilu), ki menijo, da bi bila dodatna/posebna znanja, ki v vprašalniku še niso bila navedena, vseeno dobrodošla. Največ predlogov so podali sodelujoči izvajalci ZR, najmanj pa zaposleni na ZRSZ. Glede na strokovno izobrazbo pa so največ predlogov podali psihologi. Predlogi se v večini primerov nanašajo na njihovo specifično področje dela.

Tabela 13: Predlogi zaželenih dodatnih oziroma posebnih znanj

Vsebina/naziv izobraževanja	Izvajalec ZR		
	Izvajalec izobraževanja	Trajanje	Predlagatelj (strokovna izobrazba)
Osnovna psihoterapevtska znanja za delo s posameznikom in skupino, npr. vedenjsko kognitivna terapija	Društvo za vedenjsko in kognitivno terapijo	4 leta, osnovni študij 1-2 leti	psiholog
Specializacija iz klinične psihologije	Medicinska fakulteta	4 leta	psiholog
Psihopatologija	Medicinska fakulteta	1 leto	psiholog
Psihoterapija	Medicinska fakulteta	1 leto	psiholog
Znanja iz področja težav v duševnem zdravju	Zvezdana Drnovšek, Blanka Kores Plesničar	/	psiholog
Pisanje psiholoških strokovnih mnenj	Center za psihodiagnostična sredstva	2 dni	psiholog
Različna znanja iz uporabe psihodiagnostičnih testov sposobnosti, osebnosti in interesov	Center za psihodiagnostična sredstva	1 ali 2 dni	psiholog
Posebna psihodiagnostična znanja, uporaba specialnih psihodiagnostičnih sredstev	Center za psihodiagnostična sredstva	krajša, 2-dnevna izobraževanja	psiholog
Motivacija zaposlenih oz. vključenih v ZR	Socialna zbornica	dva dni	psiholog
Znanja iz področja delovanja in zakonodaje ZPIZ-a	ZPIZ	1 dan	psiholog
Prilagoditve delovnih mest	/	/	socialni delavec

Izvajalec ZR			
Vsebina/naziv izobraževanja	Izvajalec izobraževanja	Trajanje	Predlagatelj (strokovna izobrazba)
Podporno zaposlovanje - subvencije	/	/	socialni delavec
Metode dela z različnimi skupinami invalidnosti – konkretne metode dela	/	za vsako vrsto invalidnosti 5 pedagoških ur	socialni delavec
Socioterapija	/	/	sociolog
Izobraževalni sistem v povezavi z možnostmi na trgu dela	/	/	sociolog
APZ programi in drugi zaposlovalni programi	/	/	sociolog
Management in vodenje	različni podiplomski programi	od 1 do več let	/
Šolanje za mediatorje	zbornica oz. društvo mediatorjev	1 do 2 leti ali več	/
Šolanje za mediatorje	zbornica oz. društvo mediatorjev	1 do 2 leti ali več	/
Psihoterapevtska znanja	certificirane psihoterapevtske šole	več let	/
Invalidsko podjetje			
Vsebina/naziv izobraževanja	Izvajalec	Trajanje	Strokovna izobrazba
Osebnostne motnje	/	/	delovni terapevt
Duševne bolezni	/	/	delovni terapevt
Disciplinski postopki	/	/	delovni terapevt
Reševanje konfliktov	/	/	delovni terapevt
Zaposlitveni center			
Vsebina/naziv izobraževanja	Izvajalec	Trajanje	Strokovna izobrazba
Mehke veščine	/	/	/
Kakovostno vodenje	/	/	/
Izvajalec programa SV			
Vsebina/naziv izobraževanja	Izvajalec	Trajanje	Strokovna izobrazba
Delo z odvisniki	/	/	pedagog in andragog

3.7 Priznavanje udeležbe na izobraževanjih drugih izvajalcev izobraževanj s področja zaposlitvene rehabilitacije

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v 9. členu določa, da se morajo strokovni delavci, ki izvajajo storitve ZR, ter člani rehabilitacijskih komisij obvezno udeleževati izobraževanj, ki jih v sodelovanju z URI SOČA organizira ZIZRS.

Večina sodelujočih v raziskavi meni, da bi se kot strokovna izobraževanja s področja zaposlitvene rehabilitacije poleg izobraževanj, ki jih organizira ZIZRS, upoštevala tudi izobraževanja drugih izvajalcev izobraževanj.

Medtem ko nekaj posameznikov pri izvajalcih ZR, sodelujočih iz ZRSZ in invalidskih podjetij meni, da naj se kot obvezna upoštevajo le izobraževanja ZIZRS, se vsi sodelujoči iz zaposlitvenih centrov in izvajalci programa SV strinjajo z razširitvijo nabora obveznih izobraževanj.

Tabela 14: Mnenje glede priznavanja udeležbe na izobraževanjih

organizacija	Ali se vam zdi primerno, da bi se kot priznana izobraževanja po ZZRZI, za izvajalce ZR upoštevala tudi izobraževanja drugih izvajalcev izobraževanj?		
	Ne	Da	Skupaj
izvajalec ZR	4	35	39
ZRSZ	1	5	6
invalidsko podjetje	3	16	19
zaposlitveni center	0	4	4
izvajalec programa SV	0	7	7
Skupaj	8	67	75

3.8 Kriteriji pri izboru izobraževalnih programov

Udeleženci raziskave ($N = 67$) so lahko izbrali več že podanih predlogov. Kot najprimernejši kriterij se je pokazal *priznavanje po kriterijih strokovnih združenj, društev in zbornic* (96 % delež), sledijo izobraževanja po kriterijih univerze in ministrstev (67 % delež). Posamezni sodelujoči pa so podali še naslednje dodatne možnosti, ki smo jih združili v skupine⁵:

⁵ Menja o dodatnih možnostih po posameznih organizacijah:

- **izvajalec ZR:** 1) izobraževanja na podlagi ciljnih tem, usmerjenih v vsakdanje delo (normiranje, ergonomija, organizacija dela ipd.); 2) usposobljenost predavatelja za podajanje izobraževalne snovi na izbranem področju; 3) evropski in ameriški certificirani programi; 4) izvajalci s certifikati (NLP), sistemski pristopi (certifikati Bert Hellinger, Jan Jacob Stam) ipd.;
- **ZRSZ:** trg dela.

- vsebinska ustreznost izobraževanja,
- usposobljenost predavatelja,
- slovenski, evropski in ameriški certificirani programi.

Tabela 15: Kriteriji pri izboru izobraževalnih programov

Organizacija	Kriteriji pri izboru izobraževalnih programov			Skupaj
	Akreditacija/verifikacija po kriterijih Univerze, MŠŠ, MDDSZ, MZ ipd. ¹	Veljavnost izobraževanj po kriterijih strokovnih združenj, društev in zbornic ²	Drugo	
Izvajalec ZR	28	35	5	35
ZRSZ	3	5	1	5
Invalidsko podjetje	9	13	3	16
Zaposlitveni center	1	4	0	4
Izvajalec programa SV	4	7	0	7
Skupaj	45	64	9	67

¹Akreditacija/verifikacija izobraževalnih programov po kriterijih Univerze, Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zdravje ipd.

²Veljavnost izobraževalnih programov po kriterijih strokovnih združenj, društev in zbornic (Zdravniške zbornice, Zbornice kliničnih psihologov, Zbornice delovnih terapevtov, Socialne zbornice, Društva psihologov, Društva za kognitivno-vedenjsko terapijo, Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije, Razvojnega centra za zaposlitveno rehabilitacijo, ZIPS ipd.).

3.9 Oblike/nivoji izobraževanj za pridobitev znanj s področja zaposlitvene rehabilitacije in usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Večina sodelujočih v raziskavi (69 %) meni, da so za pridobitev znanj in veščin s področja zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov najprimernejša **krajša izobraževanja in usposabljanja**, več kot tretjina (37 %) jih je predlagalo strokovni izpit, slaba tretjina (29%) pa podiplomsko specialistično izobraževanje. Najmanj udeležencev (8 %) je predlagalo podiplomsko izobraževanje s pridobitvijo doktorskega naziva. Dva udeleženca raziskave navajata še prikaz praktičnih primerov glede na dejavnost organizacije in podiplomsko izobraževanje glede na potrebe za nadaljnji razvoj.

-
- **invalidsko podjetje:** 1) vsebinska ustreznost izobraževanja; 2) izobraževanja s področja varnosti in zdravja pri delu; 3) izobraževanja morajo biti bolj praktično usmerjena, kako bi naj stvari v življenju delovale.

Tabela 16: Oblike oz. nivoji izobraževanj za pridobitev znanj s področja dela

		organizacija					Skupaj
		IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	
Oblike/nivoji izobraževanj(a)	Dodiplomsko izobraževanje	7	1	2	1	1	12
	Podiplomsko izobraževanje (1-letni tečaj)	11	1	3	0	3	18
	Podiplomsko izobraževanje – magisterij	9	1	2	0	1	13
	Podiplomsko izobraževanje – doktorat	4	1	0	0	1	6
	Podiplomsko specialistično izobraževanje	16	1	3	1	1	22
	Certifikat NPK	6	2	6	1	4	19
	Strokovni izpit iz področja ZR/PR	14	2	9	0	3	28
	Krajša izobraževanja in usposabljanja	27	4	13	2	6	52
	Drugo	1	0	1	0	0	2
Skupaj		39	6	19	4	7	75

3.10 Metode in tehnike izobraževanja

Vse organizacije kot najustreznejšo metodo/tehniko navajajo tečaje in praktične delavnice (zaposleni v invalidskih podjetjih menijo enako tudi za predavanja in seminarje), najmanj koristni metodi in tehniki pa se jim zdita samoizobraževanje s preverjanjem znanja in e-izobraževanje. Poleg predlaganih odgovorov sta dva izvajalca ZR podala še drug možen odgovor, in sicer »že obstoječe, priznane oblike izobraževanj« in »mednarodna izmenjava«.

Tabela 17: Metode in tehnike izobraževanja

		organizacija					Skupaj
		IZR	ZRSZ	IP	ZC	ISV	
Metode in tehnike izobraževanja	Predavanja, seminarji	25	3	11	1	6	46
	Modularni način (moduli za temeljna znanja, moduli za specialna znanja)	24	4	10	0	4	42
	Tečaji, praktične delavnice	31	5	11	2	7	56
	E-izobraževanja	12	2	5	1	2	22
	»Coaching« na delovnem mestu	14	3	3	2	2	24
	Samoizobraževanje s preverjanjem znanja	7	3	2	0	2	14
	Drugo	4	0	0	0	0	4
Skupaj		39	6	19	4	7	75

3.11 Pridobivanje strokovnega znanja s področja zaposlitvene rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov v zadnjih dveh letih

53 udeležencev raziskave je podalo podatke (izvajalec in področje/vsebina) o izobraževanjih s področja zaposlitvene rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov, ki so jih obiskali v zadnjih dveh letih, ter o njihovi uporabnosti za delo. V povprečju je vsak izmed njih omenil 3 ali 4 izobraževanja, njihova uporabnost pa je bila na šeststopenjski lestvici (1 – ni uporabno, 6 – zelo uporabno), v povprečju ocenjena z vrednostjo 4,7. V povprečju so torej udeleženci zadovoljni z uporabnostjo strokovnih izobraževanj, ki so se jih udeležili v zadnjih dveh letih.

Tabela 18: Povprečne ocene uporabnosti strokovnih izobraževanj, ki so se jih udeležili udeleženci v zadnjih dveh letih, za njihovo delo

organizacija	Uporabnost izobraževanja za njihovo delo na lestvici od 1 – ni uporabno do 6 – zelo uporabno	
	ŠTEVILO VSEH IZOBRAŽEVANJ	povprečna vrednost
izvajalec ZR	123	4,7
ZRSZ	8	4,9
invalidsko podjetje	24	4,8
zaposlitveni center	6	4,0
izvajalec programa SV	6	5,3
Skupaj	167	4,7

Skupno so udeleženci navedli 167 strokovnih izobraževanj s področja zaposlitvene rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov, ki so se jih udeležili v preteklih dveh letih. Največ izobraževanj so navedli izvajalci ZR ter invalidskih podjetij, najmanj pa udeleženci iz zaposlitvenih centrov in s strani izvajalcev programa SV. V povprečju so obiskana izobraževanja kot najbolj uporabna za njihovo delo ocenjevali izvajalci programa SV, najmanj pa udeleženci iz zaposlitvenih centrov.

ZIZRS je največkrat (54 %) naveden kot izvajalec izobraževanj, ki so se jih udeleženci raziskave udeležili v zadnjih dveh letih, uporabnost njihovih izobraževanj pa ocenjujejo s povprečno oceno 4,5. Večinoma delovni terapevti poleg izobraževanj ZIZRS večkrat navajajo še Zbornico delovnih terapevtov Slovenije. Največkrat so udeleženci navajali izobraževanja s področja zakonodaje o zaposlovanju invalidov in zaposlitveni rehabilitaciji ter s področja duševnih motenj in duševnega zdravja (v povezavi z zaposlitveno rehabilitacijo).

3.12 Dodatni komentarji udeležencev raziskave

Udeleženci raziskave so imeli možnost navedbe morebitnih pripomb in komentarjev, kar je uporabilo 14 udeležencev, zaposlenih pri izvajalcih ZR in na ZRSZ, medtem ko zaposleni v invalidskih podjetjih, zaposlitvenih centrih in pri izvajalcih programa socialne vključenosti niso podali nobenega dodatnega komentarja.

Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije:

- premalo obsežen katalog izobraževanj v okviru ZIZRS,
- vsako razpisano izobraževanje je potrebno izvesti, ne glede na udeležbo,
- upoštevati je potrebno tudi druga strokovna izobraževanja, ki se jih udeležujejo strokovni delavci,
- izobraževanja bi bilo treba ločiti glede na posamezne profile (izobraževanja, ki so namenjena npr. samo psihologom, delovnim terapevtom...),
- več uporabnih/praktičnih izobraževanj in
- več znanja in vedenja o delu z ljudmi.

Zavod RS za zaposlovanje:

- vsa dodatna izobraževanja s področja zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov so dobrodošla,
- osebnotna primernost posameznika je lahko pomembnejša od smeri in ravni izobrazbe,
- večja informiranost in usposobljenost vseh strokovnih delavcev na področju zaposlovanja invalidov – informacije naj do vseh zainteresiranih prihajajo iz enega mesta; npr. MDDSZ oblikuje in pošlje informacijo vsem udeležnim ustanovam (ZRSZ, CSD, izvajalci zaposlitvene rehabilitacije idr.).

4 DOBRE PRAKSE IZOBRAŽEVANJ ZA STROKOVNE DELAVCE IN SODELAVCE NA PODROČJU ZAPOSLOVNE REHABILITACIJE, INVALIDSKEGA VARSTVA TER USPOSABLJANJA IN ZAPOSLOVANJA INVALIDOV

Podatke smo črpali iz rezultatov analize znanj in potreb po strokovnem znanju za stalno izpopolnjevanje strokovnih delavcev na področju ZR, invalidskega varstva ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov iz leta 2015 (v nadaljevanju Raziskava ZR 2015) in Evalvacije ZIZRS izobraževanj iz leta 2014.

V Raziskavi ZR 2015 smo podatke pridobili v poglavju – Pridobivanje strokovnega znanja s področja zaposlovalne/poklicne rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov v zadnjih 2 letih.

V tabeli 19 predstavljamo po mnenju udeležencev raziskave najbolj uporabna izobraževanja (*ocenjena z najvišjo povprečno oceno 6 – zelo uporabno*) glede na področje oziroma vsebino izobraževanja. Ker gre pri posamezni navedbi za ocene posameznih udeležencev (število respondentov je največ 3), ne moremo sklepati o dejanski uporabnosti posameznega navedenega izobraževanja.

Tabela 19: Najboljše prakse iz Raziskave ZR 2015

IZVAJALEC IZOBRAŽEVANJA	PODROČJE/VSEBINA	N
Center za psihodiagnostična sredstva	Vprašalnik za oceno osebnosti - PAI	1
CRI Celje	Delavnice povezane z delom invalidnih oseb	1
CRI Celje	Usposabljanje za strokovne delavce	1
DVKT	Kognitivno vedenjska terapija za kronično bolečino	1
Hrvaško ergonomsko društvo	Mednarodni kongres ergonomije	1
IC ZRSZ	Rehabilitandi s TDZ	1
Inštitut za psihosintezo	Delavnice osebnostnega razvoja	1
IPSA	Psihoterapija	1
MDDSZ, Inšpektorat za delo	Zakonodaja, psihosocialni dejavniki tveganja na DM	1
PISK	REFA	1
Socialna zbornica Slovenije	Specifika oseb s TDZ in osebnostno motnjo	3
Socialna zbornica Slovenije	Specialna znanja	1
Šentprima	Ravnanje z invalidnostjo na delovnem mestu	1
Šentprima	Duševno zdravje v skupnosti	1
URI-Soča	Osebnostne motnje in duševne bolezni	1
URI-Soča	Dnevi rehabilitacije	1
URI-Soča	Prenos prakse iz Avstrije	1
URI-Soča	Smernice za rehabilitacijsko obravnavo	1
URI-Soča	Partnerstvo za preprečevanje tveganj	1
URI-Soča	Vpliv okolja na človeka v delovnem procesu	1
URI-Soča	O novejših kompleksnih pristopih rehabilitacije	1
Zavod za zdravstveno varstvo	Zakonodaja, posebna tveganja na DM oz. v poklicu	1
Zbornica delovnih terapevtov Slovenije	Obravnava kronične bolečine, ocenjevalne metode, obravnava posameznih ciljnih skupin	1

Zbornica delovnih terapevtov Slovenije in ZIZRS	OSA	2
ZIZRS	Invalidnost in rehabilitacijski proces	1
ZIZRS	Podporno okolje za zaposlovanje invalidov	1
ZRSZ	Zakonodaja, krajša usposabljanja in spremljanja tekoče problematike na področju obravnave in zaposlovanja invalidnih oseb	1
Želva	Delovna terapija	1

V Tabeli 21 so po podatkih evalvacije ZIZRS predstavljene najboljše ocenjena izobraževanja v izvedbi ZIZRS v letu 2014. Evalvacija je bila izvedena z elevacijskimi vprašalniki, ki so jih udeleženci izobraževanj izpolnjevali na koncu izobraževanj. Ocenjevali so organizacijo in trajanje izobraževanja, ustreznost vsebine njihovim pričakovanjem, ustreznost vsebine njihovim potrebam pri strokovnem delu, prenos pridobljenih znanj v prakso ter predavatelje.

Tabela 21: Najboljše prakse ZIZRS izobraževanj v letu 2014

IZOBRAŽEVANJE <i>povprečne ocene</i>	ORGANIZACIJA	TRAJANJE	PRIČAKOVANJA	POTREBE	PRENOS V PRAKSO	PREDAVATELJI
Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje motivacijskega intervjuja	4,5	4,3	4,4	4,4	4,4	4,3
Dvig kompetenc za zaposlovanje invalidov	4,6	4,6	4,6	4,0	4,2	4,6
Odvisnost od psihoaktivnih substanc, alkohola, zdravil ter duševno zdravje	4,7	4,6	4,5	4,3	4,3	4,7
Duševne motnje – potek, zdravljenje, rehabilitacija	4,5	4,7	4,9	4,6	4,6	4,9

V celoti je najboljšo ocenjen seminar *Duševne motnje – potek, zdravljenje, rehabilitacija* (povprečna ocena je 4,7), sledijo: *Odvisnost od psihoaktivnih substanc, alkohola, zdravil ter duševno zdravje* (4,5), *Dvig kompetenc za zaposlovanje invalidov* (4,4) in *Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje motivacijskega intervjuja* (4,4).

Najbolje ocenjeno izobraževanje glede ustreznosti vsebine pričakovanjem in potrebam ter uporabnosti v praksi je izobraževanje *Duševne motnje – potek, zdravljenje, rehabilitacija* (4,7), sledijo: *Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje motivacijskega intervjuja* (4,4), *Odvisnost od psihoaktivnih substanc, alkohola, zdravil ter duševno zdravje* (4,4), *Dvig kompetenc za zaposlovanje invalidov* (4,3).

5 PRIMERJALNA ANALIZA MED UGOTOVITVAMI RAZISKAVE NA PODROČJU STANDARDOV ZNANJ ZA STROKOVNE DELAVCE V ZAPOSLOVNI REHABILITACIJI IZ LETA 2006 IN RAZISKOVALNIMI UGOTOVITVAMI V LETU 2015

Prva raziskava o potrebnih znanjih za delo na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov je bila izvedena leta 2006. Ugotovitve raziskave so postale podlaga za načrtovanje in izvedbo izobraževanj, ki jih v sodelovanju z URI SOČA organizira in izvaja ZIZRS.

V raziskavi iz leta 2006 je bila ciljna skupina nekoliko drugačna od skupine, ki je sodelovala v raziskavi v letu 2015, in sicer so leta 2006 sodelovali tudi strokovni delavci ZPIZ-a, ki so delovali na področju poklicne rehabilitacije, niso pa sodelovali zaposleni v zaposlitvenih centrih in pri izvajalcih programa socialne vključenosti, saj gre za nove oblike zaposlovanja oziroma vključevanja, ki so nastale po letu 2006. URI SOČA je bil leta 2006 obravnavan samostojno, saj mu ZZRZI poleg nalog izvajalca ZR določa še druge naloge, v letu 2015 pa je bil pridružen ostalim izvajalcem ZR.

V nadaljevanju predstavljamo primerjavo **demografskih podatkov** udeležencev, ki so sodelovali v raziskavi v letu 2006 in tistih iz leta 2015.

V obeh raziskavah je bila večina sodelujočih **ženskega spola**. (2006: 70% in 2015: 87%).

Razlike se kažejo glede **delovnih izkušenj**: leta 2006 je imelo dobrih 70 % sodelujočih več kot 10 let delovnih izkušenj, 38 % pa je imelo manj kot tri leta delovnih izkušenj na področju ZR.

Povprečna delovna doba sodelujočih leta 2015 je bila 17 let, največ (30 %) udeležencev je imelo med 7 in 12 let delovne dobe, kar priča o nekoliko večjem deležu mlajše generacije zaposlenih. Udeleženci so imeli v povprečju 9 let delovnih izkušenj na področju ZR, med njimi je bilo največ (40 %) udeležencev z od 7 do 12 let takšnih izkušenj.

Do razlik ne prihaja pri **stopnji strokovne izobrazbe**: v letu 2006 je imela več kot polovica strokovnih delavcev najmanj VII. stopnjo izobrazbe. V letu 2015 ugotavljamo podobno, 53 % udeležencev raziskave je imelo zaključeno VII. stopnjo izobrazbe – univerzitetni program.

Smer izobrazbe nakazuje, da so bili sodelujoči leta 2006 izrazito heterogena skupina najrazličnejših strokovnjakov (zdravnikov, psihologov, pravnikov, sociologov, socialnih delavcev, delavcev različnih tehničnih usmeritev, ekonomistov in mnogo drugih). V letu 2015 je bilo pri udeležencih raziskave pri izvajalcih ZR največ delovnih terapevtov, psihologov in socialnih delavcev, medtem ko je bilo v invalidskih podjetjih največ ekonomistov. Pri ostalih organizacijah v primerjavi z izvajalci ZR ugotavljamo večjo izobrazbeno raznolikost.

Ključna dela strokovnih delavcev na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije se v obeh raziskavah (2006 in 2015) razlikujejo predvsem glede na organizacije, iz katerih prihajajo. Strokovni delavci pri izvajalcih ZR izvajajo predvsem storitve zaposlitvene rehabilitacije in z njimi povezane naloge, kar zahteva timski pristop. V invalidskih podjetjih se z invalidsko problematiko ukvarjajo vodilni delavci z višjimi stopnjami izobrazbe različnih usmeritev, socialni delavci, kadri v neposrednem delovnem procesu in kadri drugih profilov; storitve zaposlitvene in poklicne rehabilitacije pa izvajajo zaposleni v tistih invalidskih podjetjih, ki so

obenem tudi izvajalci zaposlitvene rehabilitacije. Strokovni delavci ZRSZ opravljajo ne glede na stopnjo in smer izobrazbe večinoma identična ključna dela.

Strokovni delavci tako v letu 2006 kot tudi v letu 2015 ocenjujejo **pomen usposabljanj** za njihovo strokovno delo relativno visoko, kar kaže na nujnost permanentnega izobraževanja. V letu 2015 so sodelujoči ocenili zadovoljstvo s svojim trenutnim znanjem s področja ZR ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov s povprečno oceno 4,6 (ne glede na organizacijo), kar pomeni, da je večina sodelujočih zadovoljna s trenutnim znanjem z navedenega področja. Pri izvajalcih ZR ocena znaša 4,7.

Iz **samoocene sodelujočih o osnovnih znanjih in veščinah za delo** na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije, lahko sklepamo, katera znanja so za strokovne delavce pomembna in potrebna.

Strokovni delavci so v letu 2006 izpostavili kot najpomembnejše:

- *znanja in veščine obvladovanja težavnih situacij,*
- *značilnosti različnih ranljivih ciljanjih skupin in njihovih potreb,*
- metode dela na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije,
- poznavanje zakonodaje s področja invalidskega varstva in
- temeljna znanja o zaposlitveni/poklicni rehabilitaciji.

V letu 2015 pa so strokovni delavci dali največji **pomen za njihovo delo znanju na področju:**

- *znanju in veščinam obvladovanja težavnih situacij,*
- *poznavanju značilnosti in potreb ranljivih skupin,*
- znanju in veščinam vodenja svetovalnega procesa ter
- poznavanju zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ipd.

Najmanjši, vendar še vedno visok pomen, pa pripisujejo:

- poznavanju metode vodenja primera,
- znanju o podpornem zaposlovanju,
- temeljnem znanjem o poklicni rehabilitaciji ter
- temeljnem znanjem o delovanju podjetij in tehnoloških procesov.

V letu 2015 je med vsemi sodelujočimi v raziskavi (ne glede na organizacijo iz katere prihajajo), 16 % udeležencev izrazilo **potrebo po dodatnih/posebnih** znanjih, ki niso bila navedena v vprašalniku, na katerega so odgovarjali. Predlogi o dodatnih/posebnih znanjih so se večinoma navezovali na specifično področje dela strokovnih delavcev, zato je smiselno razmišljati o specifičnih izobraževanjih za posamezne strokovne profile.

Med sodelujočimi v letu 2006 je obstajala precejšnja skladnost glede **ocene potrebe po določenih znanjih**. Precej manjše pa je strinjanje strokovnih delavcev glede **pomena določenih znanj za njihovo delo**. Zato je pri oblikovanju izobraževalnih programov smiselno upoštevanje organizacije, iz katere strokovni delavci prihajajo, smer in stopnje izobrazbe strokovnih delavcev.

V letu 2015 so udeleženci raziskave izrazili največjo **potrebo po pridobitvi naslednjih osnovnih znanj in veščin** na področju ZR ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov:

- obvladovanju težavnih situacij,
- prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo,
- značilnostih in potrebah ranljivih skupin,
- načrtovanju in vodenju kariere invalidov ter
- metodi vodenja primerov v ZR.

Manjšo potrebo pa pripisujejo znanjem in veščinam o:

- načrtovanju in vodenju individualnega rehabilitacijskega procesa,
- timskem delu,
- poklicni in zaposlitveni rehabilitaciji.

V skupnem rezultatu iz leta 2015 (ne glede na organizacijo) se je **najmanjša razlika med pomenom in potrebo**, ki jo imajo po pridobitvi posameznih znanj in veščin s področja zaposlitvene rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov, pokazala glede:

- poznavanja metodologije vodenja primerov v ZR in PR (Case Management),
- znanj o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo,
- temeljnih znanj o delovanju podjetij in tehnoloških procesov ter
- znanj o podpornem zaposlovanju.

Največja razlika med pomenom in potrebo pa se kaže na področjih (v vseh primerih so sodelujoči pripisovali večji pomen posameznim področjem za svoje delo, kot pa izražali potrebe po pridobitvi teh znanj in veščin):

- poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti,
- znanj in veščin s področja timskega dela ter
- temeljnih znanj o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...).

Kot najprimernejša **oblika izobraževanja** za pridobitev znanj s področja zaposlitve/poklicne rehabilitacije so udeleženci raziskave v letu 2006 izpostavili *praktično izobraževanje* in *izobraževanje po sistemu kreditnih točk*. V letu 2015 je večina sodelujočih menila, da so primernejša *krajša izobraževanja in usposabljanja*, dobra tretjina je predlagala *strokovni izpit*, slaba tretjina pa *podiplomsko specialistično izobraževanje*.

Kot najustreznejše **metode in tehnike izobraževanja** sodelujoči v letu 2015 navajajo *tečaje in praktične delavnice*, na drugem mestu so *predavanja in seminarji* ter na tretjem *modularen način izobraževanja*.

Sodelujoči v letu 2006 so **ocenili aktualno ponudbo izobraževanj** kot kakovostno, relativno ustrezno, a premalo pestro. To je nakazovalo, da je izobraževalnih programov na področju PR/ZR premalo. Menili so, da bi izobraževanja morala biti bolj pestra, sistematično organizirana v ustreznem stimulativnem sistemu. V raziskavi iz leta 2015 je dobra polovica udeležencev (54 %) kot izvajalca strokovnih izobraževanj, ki so se jih udeležili v zadnjih dveh letih, navedlo ZIZRS. Uporabnost njihovih izobraževanj ocenjujejo s povprečno oceno 4,5.

Udeleženci raziskave iz leta 2015 so predlagali naslednje izboljšave glede trenutnih izobraževanj:

- razširitev kataloga izobraževanj v okviru ZIZRS,
- izvedba načrtovanega izobraževanja v skladu s katalogom izobraževanj, ne glede na prijavljeno udeležbo,
- ločevanje izobraževanja glede na posamezne profile,
- več praktičnih izobraževanj.

Večji del udeležencev raziskave v letu 2015 (89 %) v okviru obveznih izobraževanj podpira priznavanje izobraževanja tudi drugih izvajalcev (poleg ZIZRS). Kot prvi kriterij pri izboru in priznavanju programa predlagajo veljavnost izobraževanj po kriterijih strokovnih združenj, društev in zbornic (npr. Zdravniške zbornice, Zbornice kličnih psihologov, Zbornice delovnih terapevtov, Socialne zbornice itd.). Sledijo izobraževanja po kriterijih (akreditacija/verifikacija) univerz oz. ministrstev (Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zdravje ipd).

Primerjava med raziskavama nakazuje, da bomo morali programe izobraževanja za pridobitev veščin in znanj s področja temeljnih in specialnih metod dela na področju ZR/PR in še posebej s področja načrtovanja in vodenja individualnega rehabilitacijskega načrta prilagoditi specifičnim strokovnim poklicem in posameznim izvajalcem/nosilcem te dejavnosti, v smislu bolj usmerjenega izobraževanja za posamezna strokovna področja.

Pri pripravi programov izobraževanja in usposabljanja je smiselno ponuditi možnost različnih nivojev izobraževanja, pri tem so možni različni sistemi (certifikati, sistem kreditnih točk, podiplomsko izobraževanje ipd.).

6 ZAKLJUČEK

Aktualizirana analiza potreb po strokovnem znanju v letu 2015 je namenjena nadaljnjemu oblikovanju programov izobraževanja in usposabljanja oziroma izpopolnjevanja strokovnih delavcev na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov. V raziskavi je sodelovalo 97 strokovnih delavcev in sodelavcev na področju zaposlitvene rehabilitacije, zaposlenih pri izvajalcih zaposlitvene rehabilitacije, Zavodu RS za zaposlovanje, invalidskih podjetjih, zaposlitvenih centrih in izvajalcih programov socialne vključenosti.

Udeleženci raziskave so izrazili največjo potrebo po pridobitvi naslednjih znanj in veščin na področju ZR ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov:

- obvladovanje težavnih situacij,
- prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo,
- značilnosti in potrebe ranljivih skupin,
- načrtovanje in vodenje kariere invalidov ter
- metoda vodenja primerov v ZR.

Med vsemi sodelujočimi v raziskavi (ne glede na organizacijo, iz katere prihajajo) je 16 % udeležencev izrazilo potrebo po dodatnih/posebnih znanjih, ki niso bila na seznamu izobraževanj v vprašalniku, ki so ga udeleženci izpolnjevali. Predlogi o dodatnih/posebnih

znanjih so se nanašali na specifično področje dela strokovnih delavcev. Zato menimo, da so smiselna tudi specifična izobraževanja za posamezne strokovne profile.

Sodelujoči strokovni delavci so komentirali izvedbo trenutnih izobraževanja in predlagali: razširitev kataloga izobraževanj v okviru ZIZRS; izvedbo načrtovanega izobraževanja v skladu s katalogom izobraževanj, ne glede na prijavljeno udeležbo; ločevanje izobraževanja glede na posamezne profile in več praktičnih izobraževanj. Večina udeležencev raziskave podpira priznavanje izobraževanja drugih izvajalcev izobraževanj (poleg ZIZRS), predvsem po kriteriju izbora strokovnih združenj, društev in zbornic (npr. Zdravniške zbornice, Zbornice ključnih psihologov, Zbornice delovnih terapevtov, Socialne zbornice itd.).

Primerjava obeh raziskav (iz leta 2006 in aktualna v letu 2015) nakazuje, da bomo morali programe izobraževanja za pridobitev veščin in znanj s področja temeljnih in specialnih metod dela na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije prilagoditi specifičnim strokovnim poklicem in posameznim izvajalcem/nosilcem te dejavnosti, bolj usmerjeno za posamezna strokovna področja.

Udeleženci raziskave v letu 2015 kot najustreznejšo metodo in tehniko izobraževanja navajajo tečaje in praktične delavnice, na drugem mestu so predavanja in seminarji ter na tretjem modularen način izobraževanja.

Pri pripravi programov izobraževanja in usposabljanja je smiselno ponuditi možnost različnih nivojev izobraževanja, pri tem so možni različni sistemi (certifikati, verificiranje, sistem kreditnih točk, podiplomsko izobraževanje ipd.).

7 PRILOGE

Vprašalnik o potrebnih znanjih in veščinah za strokovne delavce in sodelavce na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije, invalidskega varstva ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov

Spoštovani,

veseli nas, da bomo v sodelovanju z vami pridobili dragocene informacije za oblikovanje strokovnega razvoja na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije, invalidskega varstva ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov ter tako skupno prispevali k razvoju naše stroke.

Sodelovanje v raziskavi je prostovoljno in anonimno.

1. Organizacija: (Prosimo, da označite ustrezen odgovor. **Možen je samo en odgovor!** V PRIMERU, DA DELATE NA VEČ DELOVNIH MESTIH (npr. pri izvajalcu ZR in v invalidskem podjetju) IZBERITE TISTEGA, KJER DELATE VEČJI DEL DELOVNEGA ČASA.)

- izvajalec zaposlitvene/poklicne rehabilitacije
- ZRSZ
- invalidsko podjetje
- zaposlitveni center
- izvajalec programa socialne vključenosti
- drugo: _____

2. Spol: m / ž

3. Starost: ____ let

4. Strokovna izobrazba (naziv): _____

5. Stopnja dokončane izobrazbe:

- IV. stopnja (3-letna srednja šola)
- V. stopnja (4-letna srednja šola)
- VI/1. stopnja (višješolski strokovni programi)
- VI/2. stopnja (specializacija po višješolskih programih)
- VI/2. stopnja (visokošolski strokovni programi)
- VI/2. stopnja (visokošolski strokovni programi – 1. bolonjska stopnja)
- VI/2. stopnja (univerzitetni programi – 1. bolonjska stopnja)
- VII. stopnja (specializacija po visokošolskih strokovnih programih)
- VII. stopnja (univerzitetni programi)
- VII. stopnja (magisterij stroke – 2. bolonjska stopnja)
- VIII./1 stopnja (specializacija po univerzitetnih programih)
- VIII./1 stopnja (magisterij znanosti)
- VIII./2 stopnja (doktorat znanosti)
- VIII./2 stopnja (doktorat znanosti – 3. bolonjska stopnja)

6. Skupna delovna doba: _____ let
7. Delovne izkušnje na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov: _____ let
8. Naziv delovnega mesta, na katerega ste razporejeni: _____
9. Ključna dela in naloge, ki jih opravljate na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov:
- _____
  - _____
  - _____
10. Opišite svojo izobraževalno pot (**formalno izobraževanje**) in ocenite vpliv posameznega izobraževanja na vaše delo na področju zaposlitvene/poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov (srednješolsko izobraževanje, dodiplomska izobraževanja, podiplomska izobraževanja, specializacije).

Naziv izobraževalnega programa	Izvajalec	Vaša ocena vpliva (ocena 1 – 6)*
		1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6

*1 – nepomembno, 6 – zelo pomembno

11. V kolikšni meri ste zadovoljni s svojim trenutnim znanjem s področja zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov? (1 – popolnoma nezadovoljen, 6 – v celoti zadovoljen)

1 2 3 4 5 6

12. Kako pomembna, menite, da so naslednja osnovna znanja in veščine za delo na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov?

Znanja in veščine	Pomen za vaše delo 1-nepomembno – 6-zelo pomembno	Vaša potreba po pridobitvi teh znanj in veščin 1-zelo majhna – 6 - zelo velika
Temeljna znanja o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Temeljna znanja o poklicni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Poznavanje zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije, ...	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Poznavanje sistema delovanja invalidskega varstva	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Temeljna znanja o delovanju podjetij in tehnoloških procesov	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Ravnanje s človeškimi viri in proces vseživljenjskega izobraževanja	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Načrtovanje in vodenje kariere invalidov	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Poznavanje značilnosti različnih ranljivih ciljnih skupin in njihovih potreb	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Metode dela na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Poznavanje metodologije vodenje primera v zaposlitveni/poklicni rehabilitaciji (Case Management)	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Načrtovanje in vodenje individualnega rehabilitacijskega procesa	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja in veščine s področja timskega dela	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja in veščine vodenja svetovalnega procesa	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja in veščine dela s skupino (skupinska dinamika)	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja in veščine obvladovanja težavnih situacij	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Okvirna znanja o funkcioniranju posameznika v delovni situaciji	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja o podpornem zaposlovanju	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja o delu z delodajalci – vzpostavitev in razvoj mreže	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
Znanja o delu z delodajalci – aktivnosti z delodajalci	1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6

13. Ali bi potrebovali posebna znanja, ki niso navedena pod točko 12. in so vezana na vaše strokovno področje dela?

Opomba: izvajalca izobraževanja in trajanje navedite, če imate konkretno informacijo.

DA   NE

Če ste obkrožili da, navedite katera:

- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----
trajanje: -----
- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----
trajanje:-----
- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----
trajanje: :-----
- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----

trajanje: -----
- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----
trajanje: -----
- vsebina/naziv izobraževanja:-----
izvajalec:-----
trajanje: -----

14. Ali se vam zdi primerno, da bi kot priznana izobraževanja po 9. členu Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – UPB2, 87/11, 96/12 – ZPIZ2 in 98/14), za izvajalce poklicne/zaposlitvene rehabilitacije upoštevali tudi izobraževanja drugih izvajalcev izobraževanj?

DA   NE

Če DA, obkrožite katere kriterije bi pri izboru izobraževalnih programov upoštevali: (možnih je več odgovorov):

- Akreditacija/verifikacija izobraževalnih programov s strani Univerze oz. Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za zdravje ipd.
- veljavnost izobraževalnih programov po kriterijih strokovnih združenj, društev in zbornic (npr. Zdravniške zbornice, Zbornice kliničnih psihologov, Zbornice delovnih terapevtov, Socialne zbornice, Društva psihologov, Društva za kognitivno-vedenjsko

terapijo, Združenja izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije, Razvojnega centra za zaposlitveno rehabilitacijo, ZIPS ipd.)

- drugo:-----

15. Katere oblike/nivoje izobraževanj(a) za pridobitev znanj s področja zaposlitvene/poklicne rehabilitacije ter usposabljanja in zaposlovanja invalidov, bi bilo po vašem mnenju potrebno uvesti (možnih več odgovorov):

- dodiplomsko izobraževanje
- podiplomsko izobraževanje (1-letni tečaj)
- podiplomsko izobraževanje s pridobitvijo magistrskega naziva
- podiplomsko izobraževanje s pridobitvijo doktorskega naziva
- podiplomsko specialistično izobraževanje
- certifikat nacionalne poklicne kvalifikacije
- strokovni izpit iz področja ZR/PR
- krajša izobraževanja in usposabljanja
- drugo_____

16. Katere metode in tehnike izobraževanja predlagate (možnih je več odgovorov):

- predavanja, seminarji
- modularni način (moduli za temeljna znanja, moduli za specialna znanja)
- tečaji, praktične delavnice
- e-izobraževanje
- »coaching« na delovnem mestu
- samoizobraževanje s preverjanjem znanja
- drugo_____

17. Pri katerih izvajalcih izobraževanj in/ali izobraževalnih institucijah ste **v zadnjih 2 letih** pridobivali strokovna znanja s področja zaposlitvene/poklicne rehabilitacije, usposabljanja in zaposlovanja invalidov:

IZVAJALEC izobraževanja (npr. ZIZRS, Socialna zbornica, idr.)	PODROČJE/VSEBINA (npr. zakonodaja, ..)	UPORABNOST ZA VAŠE DELO 1 – ni uporabno - 6 – zelo uporabno	KAKOVOST IZVEDBE 1 - zelo majhna - 6 - zelo velika
		1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6
		1 2 3 4 5 6	1 2 3 4 5 6

18. Ali bi nam radi sporočili še kaj?

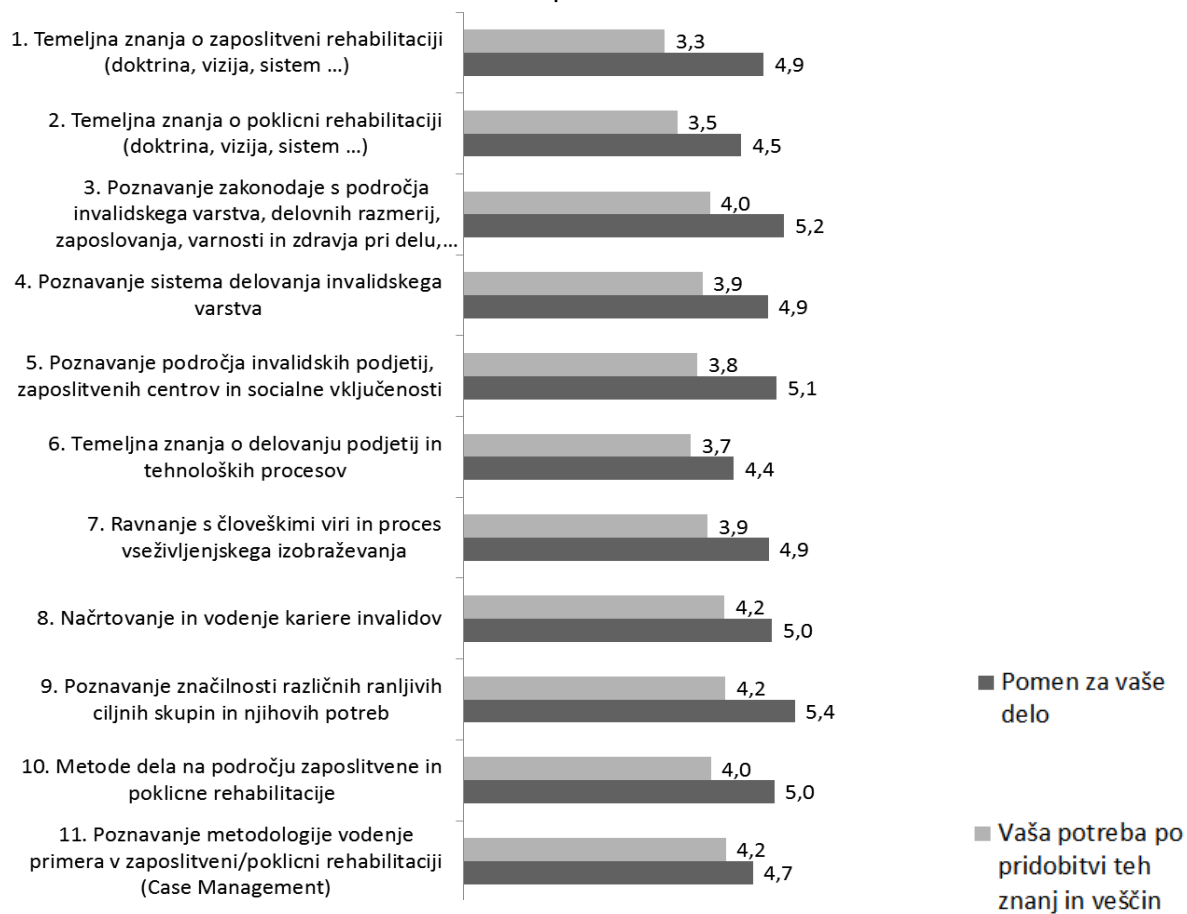

Hvala za vaše sodelovanje.

Ljubljana, maj 2015

Priloga 1: Primerjava med pomembnostjo posameznih veščin in znanj in potrebo po njihovi pridobitvi

Priloga 2: Primerjava med zaznavo pomembnosti in potrebe po pridobitve znanj in veščin za delo

	Pomen za vaše delo		Vaša potreba po pridobitvi teh znanj in veščin		Razlika
	Povprečje	Std. odklon	Povprečje	Std. odklon	
1. Temeljna znanja o zaposlitveni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	4,9	1,1	3,3	1,4	1,1
2. Temeljna znanja o poklicni rehabilitaciji (doktrina, vizija, sistem ...)	4,5	1,2	3,5	1,2	1,1
3. Poznavanje zakonodaje s področja invalidskega varstva, delovnih razmerij, zaposlovanja, varnosti in zdravja pri delu, rehabilitacije ...	5,2	1,0	4,0	1,4	1,3
4. Poznavanje sistema delovanja invalidskega varstva	4,9	1,1	3,9	1,3	1,2
5. Poznavanje področja invalidskih podjetij, zaposlitvenih centrov in socialne vključenosti	5,1	1,0	3,8	1,5	1,6
6. Temeljna znanja o delovanju podjetij in tehnoloških procesov	4,4	1,0	3,7	1,3	1
7. Ravnanje s človeškimi viri in proces vseživljenjskega izobraževanja	4,9	1,0	3,9	1,4	1,4
8. Načrtovanje in vodenje kariere invalidov	5,0	1,0	4,2	1,2	1
9. Poznavanje značilnosti različnih ranljivih ciljnih skupin in njihovih potreb	5,4	0,9	4,2	1,3	1,1
10. Metode dela na področju zaposlitvene in poklicne rehabilitacije	5,0	1,0	4,0	1,3	1
11. Poznavanje metodologije vodenje primera v zaposlitveni/poklicni rehabilitaciji (Case Management)	4,7	1,1	4,2	1,3	0,7
12. Načrtovanje in vodenje individualnega rehabilitacijskega procesa	4,9	1,1	3,6	1,4	1,3
13. Znanja in veščine s področja timskega dela	5,1	0,9	3,6	1,5	1,2

	Pomen za vaše delo		Vaša potreba po pridobitvi teh znanj in veščin		Razlika
	Povprečje	Std. odklon	Povprečje	Std. odklon	
14. Znanja in veščine vodenja svetovalnega procesa	5,2	0,9	4,0	1,4	0,5
15. Znanja in veščine dela s skupino (skupinska dinamika)	5,0	1,1	3,8	1,6	1,7
16. Znanja in veščine obvladovanja težavnih situacij	5,6	0,6	4,5	1,3	0,8
17. Okvirna znanja o funkcioniranju posameznika v delovni situaciji	5,1	0,8	4,1	1,3	0,8
18. Znanja o podpornem zaposlovanju	4,7	1,3	4,0	1,4	0,4
19. Znanja o prilagoditvah delovnih mest in sredstev za delo	5,0	1,1	4,4	1,4	0,7
20. Znanja o delu z delodajalci – vzpostavitev in razvoj mreže	4,8	1,4	4,0	1,5	1,1
21. Znanja o delu z delodajalci – aktivnosti z delodajalci	4,8	1,5	4,0	1,6	0,7